

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

**İLKOKUL VE ORTAOKUL REHBERLİK
SERVİSLERİNDE KULLANILMAK ÜZERE ÖĞRENCİ
TANIMA ENVANTERİ GELİŞTİRİLMESİ**

Ahmet KAHRAMAN
(Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul, 2014

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

**İLKOKUL VE ORTAOKUL REHBERLİK
SERVİSLERİNDE KULLANILMAK ÜZERE ÖĞRENCİ
TANIMA ENVANTERİ GELİŞTİRİLMESİ**

Ahmet KAHRAMAN
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Prof. Dr. Halil EKŞİ

İstanbul, 2014

**Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
© 2014**

ONAY

Ahmet KAHRAMAN tarafından hazırlanan “İlkokul ve Ortaokul Rehberlik Servislerinde Kullanılmak Üzere Öğrenci Tanıma Envanteri Geliştirilmesi” konulu bu çalışma, 05/03/ 2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

TEZ DANIŞMANI

JÜRİ ÜYESİ

JÜRİ ÜYESİ

Prof. Dr. Halil EKŞİ

Yrd. Doç. Dr. Mustafa OTRAR

Yrd. Doç. Dr. Ahmet KATILMIŞ

.....
.....
.....

ÖZGEÇMİŞ

- 2004 Tokat Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun olma
- 2008 Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalı Anabilim Dalından mezun olma
- 2008 Ümraniye Rehberlik ve Araştırma Merkezinde Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmenlik
- 2010 Ümraniye Rehberlik ve Araştırma Merkezinde Psikolojik Danışman ve Rehberlik Bölüm Başkanlığı
- 2011 Marmara Üniversitesi Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Yüksek Lisans Programına giriş
- 2012 Çekmeköy K. İsmihan İsmet Süzer Ortaokulunda Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmenlik

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Görev Yaptığı Kurum: Çekmeköy K. İsmihan İsmet Süzer Ortaokulu

E-Posta : ahmetkahraman6014@gmail.com

ÖNSÖZ

Toplumsal değişimler toplumun içindeki bütün kurumları etkileyeceğinden eğitim öğretim kurumları da bu değişimlerden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenmektedir. Okul, öğrenci, öğretmen ve veli kavramları gün geçtikçe değişmektedir. Eğitim öğretime karşı beklentilerin ve ihtiyaçların farklılaşması toplumsal değişmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Gerek teknolojik değişim gerekse sosyal değişim karşısında eğitim öğretim hizmetleri için de gerekli önlemler alınmalıdır. Yeni teknik ve yöntemler araştırılarak uygulanmalıdır. Eğitim öğretim hizmetlerinin önemli bir boyutu olan öğrenci kişilik hizmetleri de bu değişim ve gelişimi dikkate alarak kullandığı materyalleri revize etmelidir.

Bu araştırma okullarda öğrenci kişilik hizmetlerinden rehberlik servislerinde yapılan öğrenci tanıma işlemi için öğrencilerin çeşitli alanlarını içiren; öğrencinin kendisinden, öğretmeninden ve ailesinden bilgi alınarak tanıma işleminin daha nitelikli ve işlevsel yapılmasına yardımcı olacak bir envanter geliştirme çalışmasıdır. Çalışmanın sonucunda geliştirilen bu envanter öğrencileri daha iyi tanımamıza yardımcı olacağından olası riskleri önlemeye katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu ve benzeri çalışmaların sonuçlarında okullarımızda kullandığımız envanterlerin güncelliği ve kapsamı genişleyecektir. Ülkemizde bu konudaki çalışmaların artması eğitim öğretim faaliyetlerine de önemli katkısının olacağı düşünülmektedir.

Çalışmamın her aşamasında ilgi ve emeğini esirgemedi bilgisi, deneyimi ve önerileriyle her konuda yardımcı olan değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Halil EKŞİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma sürecinde uzman görüşüne başvurduğum ilkokul, ortaokul, RAM ve üniversitede çalışan psikolojik danışman ve rehber öğretmenlere; özellikle Ümraniye, Sancaktepe ve Üsküdar Rehberlik ve Araştırma Merkezinde görev yapan psikolojik danışman ve rehber öğretmenlere teşekkürlerimi sunarım.

Her konuda bana güvenen ve yanımda olan anneme ve babama; yüksek lisans eğitimine başlamam konusunda beni yüreklendiren, çalışmamın her aşamasında bana destek olan, çalışma sürecinde anlayış ve hoşgörüsünü hiçbir zaman kaybetmeyen, enerjimin

azaldığı her anda tekrar güç kazanmamı sağlayan, en büyük yardımcım sevgili eşim Zehra KAHRAMAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

İLKOKUL VE ORTAOKUL REHBERLİK SERVİSLERİNDE KULLANILMAK ÜZERE ÖĞRENCİ TANIMA ENVANTERİ GELİŞTİRİLMESİ

Bu araştırmanın amacı ilkököl ve ortaokulların rehberlik servislerinde kullanılmak üzere öğrencileri daha iyi tanıma amaçlı; öğrencinin kendisinden, ailesinden ve öğretmeninden bilgi alınmasına dayalı, öğrencilerin çeşitli alanlarını tanımayı sağlayan bir envanter geliştirmektir. Araştırmada yöntem olarak anket geliştirme süreci uygulanmış ve aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkököl formu öğrencilerin ilgili alanlara ait özelliklerini kapsamakta mıdır?
2. Geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu öğrencilerin ilgili alanlara ait özelliklerini kapsamakta mıdır?
3. Geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkököl ve ortaokul formu rehberlik servislerinde kullanılabilir nitelikte midir?

Envanter geliştirme çalışmasında öncelikli olarak öğrencilerin özellik alanlarına göre literatür taraması yapılmıştır. Oluşturulan madde havuzundan taslak form oluşturulmuştur. Daha sonra taslak form çalışma grubundaki uzmanlara uzman görüşü için sunulmuştur. Çalışma grubu 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında İlkokul- Ortaokul- Rehberlik ve Araştırma Merkezi ve Üniversite’de çalışmakta olan 23 Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmenlerden oluşmaktadır. Çalışma grubu için en az 5 yıl mesleki deneyim sahibi olması ölçüt olarak belirlenmiştir.

Veri toplama araçları araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve araştırma sürecinde geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkököl ve ortaokul taslak formdur. Verilerin analizinde uzman görüşlerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri bulunarak betimsel analiz yapılmıştır. Analizlerde SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkököl ve ortaokul formları öğrencilerin ilgili alanlara ait özelliklerini kapsamakta ve rehberlik servislerinde kullanılabilir nitelikte bir envanter olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Öğrenci Tanıma, Envanter, Rehberlik Servisi.

ABSTRACT

DEVELOPING A STUDENT RECOGNITION INVENTORY TO USE IN GUIDANCE SERVICES OF PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS

The aim of this study is to develop an inventory in order to use in guidance services of primary and secondary schools. The inventory targets recognizing students more and provides the recognition of students' various areas based on the data obtained from the student himself or herself, his/her family and teacher. In the study, questionnaire development process was applied as the method and answers of the following questions were searched:

1. Does the primary school form of student recognition inventory include the characteristics of the students in the related areas?
2. Does the secondary school form of student recognition inventory include the characteristics of the students in the related areas?
3. Can the primary and secondary school form of student recognition inventory be used in guidance services?

In the development process of the inventory, a literature review was primarily made according to characteristic areas of students and an item pool was constituted. Draft form was generated according to this item pool. Then, draft form was given to experts in the study group for their opinions. The study group consists of 23 psychological counselors/guidance teachers who work in primary and secondary schools, in counseling and research centers and at universities in 2013-2014 academic year. Having five-year experience is determined as the criterion to involve in the study group.

Data collection tools are personal data form, developed by the researcher, and draft primary and secondary school form of student recognition inventory, which were developed in the research process. In data analysis process, frequencies and percentages of expert opinions were found out and descriptive analysis was made. SPSS 15.0 program was used for the analysis.

According to the findings of the study, primary and secondary school forms of student recognition inventory involves the characteristics of students in the related areas and they can be used in guidance services.

Key Words: Student Recognition, Inventory, Guidance Service.

İÇİNDEKİLER

ONAY.....	i
ÖZGEÇMİŞ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
BÖLÜM I GİRİŞ	1
1. 1. Problem Durumu	1
1. 2. Problem Cümlesi	2
1. 3. Önem	3
1. 4. Tanımlar	3
BÖLÜM II LİTERATÜR	5
2. 1. Öğrenciyi Tanıma.....	5
2. 1. 1. Öğrenciyi Tanımanın Önemi	6
2. 1. 2. Öğrenci Tanıma İlkeleri	8
2. 1. 2. Öğrenciyi Tanımada Etik	9
2. 1. 3. Öğrenciyi Tanımada Edinilen Bilginin Kullanımı ve Saklaması	10
2. 1. 3. Öğrenciyi Tanıma Tekniklerinin Güncelliği	12
2. 2. Öğrenciyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması	13
2. 2. 1. Teste Dayalı Teknikler	13
2. 2. 1. 1. Yetenek ve Zekâ Testleri	14
2. 2. 1. 2. Kişilik Testleri	17
2. 2. 1. 3. Başarı Testleri	19
2. 2. 1. 4. Tutum Ölçekleri	20
2. 2. 1. 5. İlgi Envanterleri	21
2. 2. 2. Test Dışı Teknikler	22
2. 2. 2. 1. Gözlem.....	22
2. 2. 2. 2. Görüşme	24

2. 2. 2. 3. Problem Tarama Envanteri	26
2. 2. 2. 4. Anket.....	28
2. 2. 2. 5. Otobiyografi.....	30
2. 2. 2. 6. Sosyometri	31
2. 2. 2. 7. Psikodrama.....	33
2. 3. Öğrenci Tanıma Alanları.....	34
BÖLÜM III YÖNTEM.....	37
3. 1. Araştırma Modeli	37
3. 2. Çalışma Grubu	38
3. 3. Veri Toplama Araçları	39
3. 4. Verilerin Toplanması	39
3. 5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	39
BÖLÜM IV BULGULAR	40
4. 1. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formuna Ait Uzman Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	40
4. 2. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formuna Ait Uzman Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	53
BÖLÜM V SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	68
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	68
5.2. Öneriler	71
KAYNAKÇA.....	72
EKLER	75

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3. 1. Çalışma Grubu Kişisel Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri...	38
Tablo 4. 1. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Genel - Kimlik Bilgileri Alanı İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	40
Tablo 4. 2. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Okul-Akademik Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	41
Tablo 4. 3. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Okul-Akademik Alanı Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	41
Tablo 4. 4. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Okul-Akademik Alanı İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular.....	42
Tablo 4. 5. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Ebeveyn- Aile Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	42
Tablo 4. 6. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Ebeveyn-Aile Alanı Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	43
Tablo 4. 7. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Ebeveyn-Aile Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular	44
Tablo 4. 8. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Sağlık-Temizlik Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	44
Tablo 4. 9. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Sağlık -Temizlik Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	45
Tablo 4. 10. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Sağlık-Temizlik Alanı İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular.....	46
Tablo 4. 11. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişisel- Bireysel Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	46
Tablo 4. 12. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişisel- Bireysel Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	47
Tablo 4. 13. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişisel- Bireysel Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular.....	47

Tablo 4. 14. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	48
Tablo 4. 15. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	48
Tablo 4. 16. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular.....	49
Tablo 4. 17. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	49
Tablo 4. 18. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	50
Tablo 4. 19. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular.....	51
Tablo 4. 20. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Diğer Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	51
Tablo 4. 21. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Diğer Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	52
Tablo 4. 22. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Diğer Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular	53
Tablo 4. 23. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Genel - Kimlik Bilgileri Alanı İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	53
Tablo 4. 24. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Okul-Akademik Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	54
Tablo 4. 25. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Okul-Akademik Alanı Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	55
Tablo 4. 26. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Okul-Akademik Alanı İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular.....	55
Tablo 4. 27. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Ebeveyn- Aile Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	56

Tablo 4. 28. Öğrenci Tanıma Envanteri ortaokul Formu Ebeveyn-Aile Alanı Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	57
Tablo 4. 29. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Okul-Akademik Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular.....	58
Tablo 4. 30. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Sağlık-Temizlik Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	58
Tablo 4. 31. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Sağlık -Temizlik Alan Öğretmen Ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	59
Tablo 4. 32. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Sağlık-Temizlik Alanı İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular.....	59
Tablo 4. 33. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişisel- Bireysel Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	60
Tablo 4. 34. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişisel- Bireysel Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	61
Tablo 4. 35. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişisel- Bireysel Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular.....	61
Tablo 4. 36. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	62
Tablo 4. 37. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	62
Tablo 4. 38. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular.....	63
Tablo 4. 39. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	64
Tablo 4. 40. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	64
Tablo 4. 41. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular.....	65

Tablo 4. 42. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Diğer Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	65
Tablo 4. 43. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Diğer Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	66
Tablo 4. 44. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Diğer Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1. 10 Kişilik Bir Grubun Sosyogram Örneği	32
Şekil 3. 1. Anket Geliştirme Süreci	37

BÖLÜM I GİRİŞ

1. 1. Problem Durumu

Bireyi tanıma ve bu amaçla bilgi toplama gereksinimi, sadece okullarda ve Psikolojik Danışma hizmetleri için değil toplumun her kesimindeki personel seçme, yerleştirme, değerlendirme, teşhis ve tanıma hizmetleri için de söz konusudur. Bireyler hakkında ve genelde günlük yaşamda pek çok tercihler yapılmakta ve kararlar alınmaktadır. Doğru karar vermenin temel şartı, karar vermeden önce durumla ilgili geçerli bilgiler toplamak ya da bilgilenmektir. Özellikle bireyler hakkında verilecek kararlar bireyle ilgili temel bilgilere dayandırılmış olmalıdır (Özgüven, 2005, s.46).

Rehberlik çalışmalarında öncelikle bireyin her yönüyle özelliklerinin çeşitli tekniklerle belirlenmesi gerekir ki, bireyin kendini tanıması, anlaması ve özelliklerine uygun tercihlerde bulunması mümkün olabilsin. Eğitsel, mesleki ve kişisel anlamda hem bugünü değerlendirmesi hem de geleceğini planlamasında en gerçekçi yaklaşım tanıma tekniklerinin kullanılmasıdır (Tuzcuoğlu, 2007, s.202).

Okul ortamında ortaya çıkan sorunlar incelendiğinde, bunların birçoğunun bireysel farklılıkların yeterince dikkate alınmamasından kaynaklandığı gözlenebilir. Özellikle problem tarama listelerinden elde edilen veriler bu gözlemi doğrulayıcı niteliktedir. Bireysel farklılıkların dikkate alınmaması sonucu ortaya çıkan bazı sorunlar ve başarısızlıklar çocukların yeterince çaba göstermemesine bağlanmaktadır (Selçuk, 2006, s.52).

Bireyin tanınması genellikle ve birinci derecede öğrenci gelişiminin hızlandırılması, öğrenim faaliyetlerinin planlanması daha verimli hale getirilmesi, eğitim ve öğretimi engelleyen kişisel problemlerin ortadan kaldırılması, öğretmenin, öğrencileri bireysel yetenek, beceri ve ilgilerine göre yönlendirmesinde önemli rol oynar. Bireyin tanınması etkili bir öğretim, psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti için gereklidir (Özgüven, 2007, s.121).

Öğrenciler, eğitim ve öğretim süreçleri içinde bir çok sorun yaşarlar. Sorunlar, geçmişte olduğu gibi, bugün de, her türlü boyutlarıyla nicelik ya da nitelik olarak hep yaşanmış ve yaşanmaktadır. Bir açıdan sorunsuz bir eğitim ve öğretim ortamını düşünmek

neredeyse olanaksızdır. Bu yönüyle denilebilir ki, sorunlar; eğitim ve öğretim etkinliklerinin gelişimsel dinamikleridir (Topses, 2005, s.14).

Bireyi tanımanın amacı; onun gelişmesine ve uyumuna yardımcı olabilmektir. Ayrıca eğitim ortamından yeterli düzeyde yararlanabilmesi için de bireyi tanımaya gereksinim vardır. Çünkü her öğrencinin kendine özgü gelişim düzeyi, gereksinimleri, sorunları, istekleri, güçlü ve sınırlı yönleri vardır. Bireyin kendini gerçekleştirme ve gelişimine uygun olanakların sağlanması bakımından bunların bilinmesi yararlıdır. Eğitimde rehberlik yoluyla bireyi tanımanın amacı; bireyler arası farklılıkları ortaya çıkarmak ve her bireyin bu farklılıkları oluşturan özellikleri yönünden sürekli ve tüm halinde gelişmesine yardım olanağı sağlamaktır (Yeşilyaprak, 2006, s.267).

Okulların Rehberlik servislerinde kullanılan bireyi tanıma tekniklerinin niteliğini koruması önemli bir konudur. Değişen toplum yapısı, eğitim sistemi ve aile yapısı kullanılan envanterlerin de bazı değişimlere ve geliştirmelere ihtiyaç duyduğu kaçınılmazdır. Özellikle öğrenci merkezli eğitim sisteminin ülkemizde uygulanması ve interaktif teknolojilerin gelişimi sonucu öğrencilerde gelişim süreçleri ve karşılaşılan sorunlar ve riskler farklılaşmaktadır. Bu bilgilerle birlikte rehberlik servislerinde kullanılan test ve envanterlerin günümüz şartlarına uygun olacak şekilde revize edilmesi veya yeniden geliştirilmesi gerekmektedir.

1. 2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın amacı, ilkokul ve ortaokulların rehberlik servislerinde kullanılmak üzere öğrencileri daha iyi tanıma amaçlı; öğrencinin kendisinden, ailesinden ve öğretmeninden bilgi alınmasına dayalı, öğrencilerin çeşitli alanlarını tanımayı sağlayan bir envanter geliştirmektir. Araştırmanın amacına ilişkin olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkokul formu öğrencilerin ilgili alanlara ait özelliklerini kapsamakta mıdır?
2. Geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu öğrencilerin ilgili alanlara ait özelliklerini kapsamakta mıdır?

3. Geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkökul ve ortaokul formu rehberlik servislerinde kullanılabilir nitelikte midir?

1. 3. Önem

Değişen toplumsal yapılar okulların yapısında da bazı değişikliklere sebep olmuştur. Teknolojinin gelişmesi ve iletişim araçlarının yaygınlaşması sosyal yaşantımızı etkilemektedir. Bu etki ile birlikte sosyal yaşantımızdaki önceliklerimiz, ihtiyaçlarımız ve sorunlarımız farklılaşmıştır.

Eğitim-öğretim kurumları toplumsal yapıların değişiminde etkilendiği için bu kurumlarda da önemli değişimler meydana gelmiştir. Toplumsal yapımızda olduğu gibi okullarımızda da veli-öğrenci-okul üçgeninde öncelikler, ihtiyaçlar ve sorunlar değişmektedir. Yeni sosyal yaşam alanları, iletişim şekilleri yeni sorunları beraberinde getirmektedir. Bireyselleşmenin yaygınlaşmasıyla birlikte sosyal değerler konusunda önceliğin değişmesine sebep olmaktadır.

Eğitim-öğretim hizmetlerinin önemli bir alanı olan öğrenci kişilik hizmetlerinden rehberlik hizmetleri çalışmalarında bu toplumsal değişimlerin farkına varmak gerekmektedir. Verilen rehberlik hizmetinin niteliği ve işe yararlığı için çalışmaların ve araçların güncelliği son derecede önemlidir. Buradan yola çıkarak rehberlik servislerinde öğrencileri tanımaya yönelik güncel test ve envanterlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırma sonucunda geliştirilen öğrenci tanıma envanteri bu ihtiyaca karşılık vermesi bakımından önem arz etmektedir.

1. 4. Tanımlar

Bireyi Tanıma: Bireyin yetenekleri, özellikleri, güçlü ve sınırlı yönleri, beklenti ve idealleri, ailevi koşulları, başarı durumu, ilgileri vb. yönleri hakkındaki çeşitli bilgilerin toplanması; onun gelişimini izlemek ve yardımcı olmak için kullanılması (Yeşilyaprak, 2006, s.11).

Envanter: bir “davranış ölçeği” olarak, genelde bireyin yetenek ve başarıyı ölçen araçlar dışında kalan kişilik, ilgi ve tutum alanları ile diğer özelliklerini ölçmek üzere geliştirilmişlerdir (Özgüven, 2005, s. 115).

Okul ve Akademik Alan: Öğrencinin okul yaşantısı, okul geçmişini, derslerindeki başarısını ve okula karşı tutumlarını içeren alandır.

Aile ve Ebeveyn Alanı: Öğrencinin aile içi ilişkilerini, ailedeki önemli yaşantılarını ve anne-babanın tutum ve davranışlarının öğrenciye etkilerini içeren alandır.

Sağlık ve Temizlik Alanı: Öğrencinin fiziksel ve psikolojik sağlığının geçmiş ve şimdiki durumunu, sağlık sorunlarının etkilerini, temizlik alışkanlıklarını içeren alandır.

Kişisel-Bireysel Alan: Öğrencinin kendi hakkındaki duygu ve düşüncelerini içeren benlik algısı alanıdır.

Kişilerarası-Sosyal Alan: Öğrencinin okulda ve okul dışında diğer kişilerle ilişkilerini, sosyal becerilerini, grup içi davranışlarını içeren alandır.

Yetenek- İlgil- Bilişsel Alan: Öğrencinin derslere veya ders dışı faaliyetlerine ilişkin yetenek alanlarını, ilgilerini ve bilişsel özelliklerini içeren alandır.

BÖLÜM II LİTERATÜR

2. 1. Öğrenciyi Tanıma

Öğrenci kavramı, eğitim ve öğretim sürecindeki insanın, bireyin adıdır, günümüz Türkçe'sinde genel geçer bir terim olarak kullanılır. Öğrenci kavramının içeriğinde, sadece öğrenen ya da bilgilenen bir kişi olma özelliği değil, genel anlamda, eğitilmek istenen bir kişi olma özelliği vardır. Bu anlamıyla, öğrenci, eğitim süreci içinde, eğitim ve öğretim süreçlerini bir bütün olarak yaşayan ve bu yaşantı sonucunda, bilişsel (cognitive), duyuşsal (affektive), devinişsel (psiko-motor) davranışlar yanında, törel (etik) davranışlarının da amaçlı ve olumlu yönde değiştirilmek istenen kişidir (Topses, 2005, s.13). Öğrenci ve birey kavramları literatürde birbirleri yerine kullanıldığı için bu çalışmada öğrenci ve birey kavramlarının her ikisi de kullanılmıştır.

Birey ister tek başına psikolojinin konusu olarak, isterse de toplumsal yönü ile ele alınsın, birey için söylenebilecek bir altın kuraldan söz etmek gerekir: "Her insan (birey) tek ve biriciktir." Birey ister toplumsal özellikleri, ister psikolojiye konu olabilecek özellikleri isterse de bütüncül olarak ele alınsın; bireyin, başkalarına, içine doğduğu toplumun diğer bireylerine, kardeşlerine, ana babasına, akrabalarına ya da hayran olduğu kişilere benzer yanları olduğu kadar; kendini başkalarından ayıran özellikleri de olduğu görülebilir. Yeryüzündeki herhangi biri örnek olarak alınacak olursa, bu örnekteki gibi bir kişinin aynısından yeryüzünde bir tane daha yoktur, örnekteki kişi gibi biri bu zamana kadar, hiç yaşamamıştır, bundan sonra da doğmayacaktır. Biyolojik ve fiziksel özellikleri, olaylar karşısındaki tepkileri, sevinçleri, düşünceleri, yaratıcı becerileri, toplumsal olarak girdiği ilişkileri kısacası tüm özellikleri ile aynı iki kişinin aynı zaman diliminde ya da farklı zamanlarda bulunması mümkün değildir (Yıldız, 2006 s.50).

Bireyin genel ve özel yetenekleri, başarı ve ilgileri, beden yapısı, mizacı, duygusal nitelikleri, temel ihtiyaçları, alışkanlıkları, tavır ve değer yargıları dinamik bir bütün olarak bireyin *kişiliği*ni oluşturur. Bütün bu nitelikleri ile bireyin uyarıcı bir sistem olarak, kendisi ve çevresi ile olan etkileşimin niteliği, onun tipik davranışlarını ve uyumunu belirler (Levent, 2008).

Bireysel ayrılıklar, öğrencinin öğrenme hızını, düzeyini, öğrenmeye ilişkin ilgi ve dikkatini, öğrenmenin kalıcılığını etkiler. Bireysel ayrılıklar gerek kalıtımın gerekse çevresel faktörlerin etkisiyle ortaya çıkar (Kılıç, 2003, s.160).

Her birey birbirinden farklıdır. İnsanın eğitiminde bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır. Her birey; farklı yeteneğe, zekaya, ilgiye, öğrenme biçimine, ön bilgilere ve farklı motivasyonlara sahiptir. Eğitimin önemi ve değeri işte bu bireysel farklılıklara önem vererek; bireyin yetenek, ilgi ve zeka alanlarına yönelik eğitim faaliyetlerini bireye sunmakla mümkün olabilmektedir (Aktepe, 2005, s.16)

Kişi hakkında toplanan bilgiler, yalnız rehberlik danışması için değil, öğretmenin öğrencilerini daha iyi tanıyarak derslerini onların ihtiyaçlarına, ilgilerine ve özelliklerine göre ayarlaması; okulun ve eğitim programlarının daha gerçekçi ve yararlı bir şekilde örgütlenip çalışması; bireyin kendini ve çevresini gerçek boyutları ile tanıyıp en uygun kararları alması ve plânları yapması için de lâzımdır. Yani birey hakkında bilgi, hem kişinin kendini tanıması için, hem de kişiye sunulacak eğitsel ve psikolojik yardım oluşumu için gereklidir (Tan, 1992, s.144).

Çocuklarla iletişimde bulunurken dikkate alınması gereken önemli bir konu, çocukların birbirinden farklı özellikleri olmasıdır. Çocuklar arasındaki bireysel farklılıkları dikkate almaksızın onlarla iletişimde bulunmak iletişimden beklenen sonuçları sağlayamaz. Öncelikli olarak çocuklar arasındaki bireysel farklılıkların neler olduğunu ya da nerelerden kaynaklandığını bilmek gerekir (Önder,2005, s.35).

Öğrenme oldukça karmaşık bir süreçtir. Bireyin genel yeteneği, bilişsel süreçleri, duyguları, güdüsü, gelişimsel özellikleri, ön bilgileri, geçmiş yaşantıları, içinde bulunduğu toplumsal çevre, ailesi, yaşadığı toplumun kültürü vb. öğrenmeyi etkileyen değişkenlerdir. Kuşkusuz bu kadar çok etkenden etkilenen bireylerin öğrenme süreçlerinde önemli farklılıklar vardır (Erden, ve Altun, 2006, s.20).

2. 1. 1. Öğrenciyi Tanımanın Önemi

Bireyi tanıma amacına yönelik olarak okuldaki öğretmenlerin, danışmanların, ailelerin ve genelde bireye yardım ve personel hizmetlerinde çalışan uzmanların, bireyin incelenmesi ve bu amaçla bilgi toplanması gerekli gördükleri bazı nitelik, gelişme ve faaliyet alanları bulunmaktadır. Birey hakkında bilgi toplamada temel olarak

görülebilecek ve bireyin farklı yönlerine ilişkin bu alanlar birbirinden tamamen bağımsız olmayıp farklı derecelerde birbirleri ile ilişkilidir (Özgüven, 2005, s.10).

Bireysel farklılıklar özellikle okul ortamında öğrenciler açısından çok daha fazla öneme sahip olmakla birlikte günlük yaşam içerisinde çok geniş bir yer tutar. Anne babanın çocuğunun özelliklerini bilmesi yaklaşım biçimi ve iletişim kuralları bunun temel noktasını oluşturur. İşverenin çalışanlarının özelliklerini bilmesi de hem yaklaşım biçimi hem de uygun iş kollarına yönlendirilmesi açısından önem taşır (Tuzcuoğlu, 2007, s.154).

Rehberlik hizmetleri içinde, öğrencinin gelişimine ve uyumuna yardımcı olabilmek için onu tanımak gereklidir. Bireyin yetenekleri, özellikleri, güçlü ve sınırlı yönleri, beklenti ve idealleri, ailevi koşulları, başarı durumu, ilgilenen vb. yönleri hakkında çeşitli bilgiler onun gelişimini izlemek ve yardımcı olmak için kullanılır (Yeşilyaprak, 2006, s.11).

Aşağıda genel olarak, çeşitli alanlarda bireyi neden tanımaya gereksinim duyulduğuna, amacına ilişkin durumlar maddeler halinde özet olarak belirtilmiştir (Özgüven, 2005, s.47).

- 1) Bireyin kendisini tanımasına ve gerçekçi bir "benlik" geliştirmesine yardım etmede,
- 2) Herhangi bir konuda karar vermek için gerekli temel bilgilerin toplanması amacı ile,
- 3) Yetenek ve ilgileri doğrultusunda bireyleri akademik programlara ve mesleklere yönlendirmek için,
- 4) Genelde ve okulda düzenlenecek eğitim programları için uygun olacak bireyleri ayırma ve sınıflandırmada
- 5) İş verimi arttırmak için bireyin ve işin niteliklerine uygun kişileri seçmek ve yerleştirmek için,
- 6) Evlilik ve eş seçiminde bireylere yardımcı olmak için,
- 7) Bir kurumun özel amaçları için en uygun kişileri seçmek için,
- 8) Bireylerin problemlerine uygun yardım ve tedavi hizmetini kararlaştırmak ve teşhis koymak için,
- 9) Bireylerin belirli konularda gelecekteki başarılarını "yordamak", tahminlerde bulunmak için.

Yukarıda genel olarak bireyi tanımanın amacından söz edilmiştir. Eğitim öğretim açısından da öğrenciyi tanımak son derecede gereklidir. Bu gerekliliği aşağıdaki noktalar açısından vurgulayabiliriz (Yeşilyaprak, 2006, s. 267):

- 1) Ünite etkinliklerini planlamak, ders etkinliklerini düzenlemek, öğrencilerin ilgi ve gereksinmelerine uygun yöntem ve teknikleri seçmek, en uygun değerlendirme tekniklerini kullanmak.
- 2) Her öğrencinin bireysel ayrılıklarına göre ve gizil güçlerine uygun olarak en üst düzeyde gelişmelerine yardım edebilmek.
- 3) Öğrencinin sağlıklı bir kişilik geliştirmesi, kendini gerçekleştirebilmesi, çevresine olumlu ve dinamik bir uyum sağlayabilmesine yardımcı olabilmek.
- 4) Öğrencilerin gerçekçi bir benlik kavramı geliştirmelerine ve kendi problemlerini çözebilme gücü kazanmalarına yardım edebilmek.
- 5) Öğrencileri ilgileri, güduları, yetenekleri doğrultusunda kendilerine en uygun öğrenim dalına ve mesleğe yönleltebilmek.
- 6) Öğrencileri belli bir mesleğe hazırlamak, bu meslekle ilgili davranışları kazanmalarına yardım edebilmek.
- 7) Sınıf-içi ilişkileri düzenlemek ve geliştirmek için öğretmenin öğrencilerini tanımmasının gerekliliği.

2. 1. 2. Öğrenci Tanıma İlkeleri

Psikolojik Danışma ve Rehberlik bireyi tanıma çalışmalarının yürütülmesi, hizmetlerinin verilmesi ve yürütülmesi sürecinde tüm ilgililerin duyarlı olması, dikkat etmesi ve benimsemesi gereken hem mesleki hem de bireye saygıya dayanan ilkeler ve anlayışlar vardır (Kutlu ve Kaya 2012, s.204). Bu hizmetlerin etkili ve geçerli olması için uzmanlar tarafından benimsenmelidir (Özgüven, 2005, s.53). Aşağıda öğrenci tanıma temel alınması gereken ilkeler verilmiştir (Kepçeoğlu, 2004, s.105):

- 1) Öğrenciyi tanımanın tek amacı ve gereği onların kendilerini tanımalarına yardımcı olmaktır.
- 2) Okullarda tanıma hizmetleri tüm öğrencileri kapsamalıdır.
- 3) Öğrenci tanıma hizmetleri mutlaka takım halinde birlikte çalışmayı gerektirir.
- 4) Öğrencileri tanıma hizmetleri süreklidir.

- 5) Tanıma hizmetleri ile bireyler hakkında toplanan bilgiler objektif, geçerli ve güvenilir olmalıdır.
- 6) Bireyi tanıma hizmetlerinde kullanılan psikolojik ölçme araçlarından elde edilen sonuçları çok dikkatli kullanmak gerekir.
- 7) Okullarda öğrenciler hakkında çeşitli teknik ve araçlarla parça parça toplanan bilgiler, bir bütünlük içinde sınıflandırılmalı, özetlenmeli öğrencilerle paylaşmak gerektiğinde diğer ilgililere sunmak üzere dosyalanmalıdır.
- 8) okullarda öğrencilere hakkında toplanan özel ve gizli olmayan genel bilgilerden öğrencilerin yanı sıra öğretmenlerin, yöneticilerin ve hatta velilerin de yararlanması sağlanmalıdır.
- 9) Bireyi tanıma hizmetleri sürdürülürken mesleki etik kurallara mutlaka uyulmalıdır.
- 10) Tanıma hizmetlerinde bireylerin bütün yönleri ile tanınması bir ilke olarak benimsenmelidir.

2. 1. 2. Öğrenciyi Tanımada Etik

Etik, felsefi anlamda insan davranışlarının doğru veya yanlış olarak değerlendirilmesini incelerken, daha çok olması gerekenler üzerinde durur. Meslek grupları, toplumdaki etik duyarlılığın artması ile birlikte mesleğin etik ilkelerini açıklama ihtiyacı duymuşlardır. Meslekler ile ilgili kurum ve kuruluşlar, yayınladıkları ilkeler ile üyelerinin uygulamalarına standartlar getirmeyi ve onları koruyarak denetlemeyi amaçlamışlardır (Taşdan ve Yalçın, 2007, s.99).

Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinde testler kullanılırken uzmanların önemle uymaları gereken bazı etik yani ahlaki kurallara vardır. Test uygulamalarında bu kurallara bağlı kalmak meslek adamlarından beklenen profesyonel bir davranıştır. Ancak Ülkemizde bu kuralların neler olduğu henüz açık ve seçik olarak belirtilmemiştir (Kepçeoğlu, 2004, s.147).

Öğrenci tanıma ve psikolojik danışma hizmetlerinde testlerin kullanımı önem arz etmektedir. Testlerin ve test dışı öğrenci tanıma araçların kullanımında etik ilkelere uymak son derece önemlidir.

İş yaşamında ve eğitim ortamında olsun bireyler hakkında toplanan bireysel bilgi formlarındaki bilgiler nitelikleri yönünden, "herkese açık" ve "gizli" olabileceği gibi, bilgileri kullanacak personelin de uzman ve etik kurallara uyan kişiler olması gerekir (Özgüven, 2005, s.251).

Psikolojik Danışma ve rehberlik hizmetlerinde testleri kullanacak danışmanların uymaları gereken birtakım etik kurallar vardır. Bunlardan bir kısmı aşağıda maddeler halinde özetlenmiştir (Selçuk, 2006, s.67):

1. Testler danışma hizmetlerinde kullanılacak araç ve tekniklerden sadece biridir. Ayrıca danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülebilmesi için mutlaka testlere sahip olmak gerekmez.
2. Test sonuçlarının birey hakkında toplanan tüm bilgilerle birlikte kullanılmasında yarar vardır.
3. Bazı durumlarda gereği olup olmadığı tartışılmadan alışkanlık biçiminde test uygulamalarıyla karşılaşmaktadır. Bir test uygulanmadan önce o testin hangi amaçla kullanılacağı ayrıntılı olarak belirlenmelidir.
4. Danışmanların sadece yeterli sayıda uygulama yaptıkları ve eğitimini aldıkları testleri kullanmaları gerekir. Yetkin olmadıkları testleri uygulamaları yanlış sonuçlara götürebilir.
5. Test yönergelerine titizlikle uyulması gerekir.
6. Test sonuçlarının kimlerle paylaşılacağı, bu sonuçları kimlerin kullanabileceği konusunda hassas olmak ve testi alan bireyle konuyu tartışmak gerekir.
7. Test sonuçlarının doğru ifade edilmesi için danışmanların çok hazırlıklı olması gerekir.
8. Testin yayın hakkına sahip kişi ya da kuruluşun izni olmaksızın test uygulanmamalı, test üzerinde bir değişiklik ya da yasal olmayan bir işlem yapılmamalıdır.

2. 1. 3. Öğrenciyi Tanımada Edinilen Bilginin Kullanımı ve Saklaması

Eğitim kurumlarında, ya da başka kurumlarda olsun, birey hakkında bilgi toplamanın temel amacı, kişiye ilişkin olarak verilecek kararların gerçekçi ve doğru olmasına katkı sağlamasıdır, bireyin bulunduğu kurumun amaç ve niteliğine göre bu amaç biniz farklı

olabilir. Bir işletmede birey hakkında toplanan bilgiler, kişiyi, bireysel niteliklerine en uygun bir işe yerleştirerek iş verimini artırma amacına yönelik olabilir. Eğitim kurumlarında ise, öğrencilerin gelişimlerine, eğitim ve öğretimlerine en uygun ortamı sağlamak, mesleki ve eğitsel tercihlerinde, en doğru karara varmalarına, yardım etmek, bireylerin kişisel ve sosyal problemlerini anlamak ve en uygun çözüm yollarını bulmak olabilir (Özgüven, 2005, s.247).

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde ölçme araçları belli başlı şu gereksinimleri giderme çalışmalarında uygulanır (Kuzgun, 2005, s.3);

- 1) *Karar verme:* Bireyin, yaşamının değişik evrelerinde okul, ders, kurs ve meslek seçenekleri arasından gereksinimlerine ve niteliklerine uygun olanı belirleme kararı kendisini doğru değerlendirmesine bağlıdır. Bu konuda kendisine yardımcı olmaya çalışan psikolojik danışman, gözlem, görüşme yaparak, sınav sonuçlarını, öğretmen notlarını derleyerek, başarı ve yetenek testleri ile danışanın kendini değerlendirmesine dayanan ölçek ve envanter uygulayarak danışan hakkında bilgi toplamaya çalışır. Elde edilecek bilginin geçerliği ve güvenilirliği bu işlemlere danışanın katılımına ve işbirliğine açık olma derecesine bağlıdır.
- 2) *Bir sorunun nedenini anlama:* Danışanların çevreye uyum yapamama, başarılı olamama gibi sorunlarının kaynağını ortaya çıkarmak için danışman yukarıda sözü edilen tekniklere başvurabilir.
- 3) *Değerlendirme:* Uyguladığı rehberlik ve psikolojik danışma yardımının etkisini belirlemek amacı ile danışman, hedeflediği davranışları ne ölçüde geliştirebildiğini anlamak için işlemiden önce ve sonra, bir ölçme aracı uygulama zorunluluğunu duyar.
- 4) *Araştırma:* Rehberlik ve psikolojik danışma alanında akademik çalışma yapan kimseler ilgilendikleri değişkenleri ölçmek için araç kullanma gereksinimi duyarlar, ilgilendikleri değişkenleri ölçecek araç olmadığında kendileri araç geliştirme işlemini de gerçekleştirirler

Eğitimde ve psikolojide ölçme araçlarını kullanarak farklı amaçlar için bilgi toplanabilir. Bu amaçlardan belli başlıları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Doğan, 2009, s.122);

1. Başarı ya da performansın yordanması
2. Öğrenme eksik veya yanlışlarının ortaya çıkarılması
3. Öğrenci ihtiyaçlarının belirlenmesi
4. Öğrencilerin performans ya da başarısının değerlendirilmesi
5. Öğrencilere yönlendirme veya rehberlik yapılması
6. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkarılması

Ulaşılmış bulunan bilgisayar ve iletişim teknolojisi olanakları çerçevesinde, okullarda yönetim ve psikolojik danışmaya ilişkin bilgiler tek bir sistem halinde birleştirilebilir. Bilgilerle ilgili olarak ortaya çıkan “gizlilik ve “yetki” sorunları bilgiye ulaşmada farklı şifreler kullanılarak çözülebilir (Özgüven, 2005, s.254).

2. 1. 3. Öğrenciyi Tanıma Tekniklerinin Güncelliği

Birey hakkında karar verirken uzman kişi, test sonuçlarının güncelliğini yitirmiş olabileceğini dikkate alarak eski test sonuçlarının kullanılmasından kaçınmalıdır. Vereceği karar ve önerileri o günkü amaçlara göre tarihi geçmiş bilgi ve test sonuçlarına dayandırmazlar. Benzer şekilde, psikologlar bireysel karar ya da tavsiyelerini, kullanımdan çekilmiş ve o günkü amaca göre kullanışlı olmayan testlere ya da diğer ölçümlere dayandırmazlar (Özgüven, 2007, s400).

Testler "iyi" olma bakımından büyük değişiklikler gösterirler; bazıları, özellikle amatörler tarafından geliştirildiği veya uygulandığı zaman, aslında bir değere sahip değildir. Psikologların geliştirdikleri en iyi testlere dahi aynı düzeyde iyi testler olarak bakılamaz. Bizim tam anlamıyla bilmek gereksiniminde olduğumuz şey, testlerin sonuçlarını yorumlamaya çalışırken, bunların görevlerini ne denli iyi yaptıklarıdır (Morgan, 2004, s.285).

Sıklıkla kullanılan ölçekler genelde nesnel, grup testleri olup, uygulama, puanlama ve değerlendirmesi kolay ve ekonomik olan, özel uygulamacı becerileri gerektirmeyen; güvenilirliği ve geçerliği yüksek, normları saptanmış testlerdir. Burada sıraladığımız test nitelikleri, test puanlarının geçerliğini çeşitli şekillerde etkileyebilir. Bu niteliklerin uygulamacı tarafından çok dikkatle incelenmesi; seçilen testin kullanılmasıyla nelerin elde edileceğinin, nelerin edilemeyeceğinin değerlendirilmesi yapılmalıdır (Öner,2008, s.11).

Gereksinimler doğrultusunda geliştirilen ölçekler bazen aynı konu için çok sayıda olduğunda bu durum hangi ölçeğin kullanılacağı konusunda klinisyenler ve araştırmacılar için bir karışıklık yaratmaktadır. Bu nedenle, amaçlar açısından daha yararlı olduğu düşünülen ölçeğin kullanımı ve diğerlerinin kullanım dışı bırakılmasının yeniden gözden geçirilmesi, araştırmacı ve klinisyenler için ortak bir yöntemi ve sonuçta aynı dili kullanma konusunda yararlı olacaktır (Aydemir ve Köroğlu, 2009 s.18).

2. 2. Öğrenciyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması

Bireyi tanımada kullanılan çeşitli yöntem, teknik ve araçlar, kaynaklarda, hem sınıflama hem de çeşit açısından farklılıklar göstermektedir. Çeşitli teknikleri kullanırken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, "amaca uygun" olması ve tekniği iyi bilen kişiler tarafından kullanılmasıdır (Yeşilyaprak, 2006, s.272). Bireyi tanımada kullanılan teknikleri bazı ölçütlere göre sınıflandırmak olanaklı görülmektedir (Selçuk, 2006, s.65).

Psikolojik Danışma ve Rehberlikte kullanılan teknikler incelenmek istendiğinde çeşitli kaynaklarda değişik listelerle karşılaşılmaktadır. Öte yandan adlarında da aynı teknik için farklı ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Bu durum Psikolojik danışma ve rehberlik tekniklerinin sürekli olarak gelişmekte olduğunu ve teknikler listesine her geçen gün yeniliklerin eklendiğini eklenebileceği göstermektedir (Kepçeoğlu, 2004, s.138).

Bireyi tanıma konusuna ilişkin çeşitli kaynaklar incelendiğinde, Bireyi Tanıma Teknikleri'nin, (1) Testler ve (2) Test dışı teknikler olmak üzere iki grup içinde sınıflandırıldığı görülmektedir. Buna göre çeşitli yetenek, başarı, kişilik, ilgi ve tutum testleri ve envanterleri "Testler" grubunda, anket, görüşme, gözlem, sosyometrik teknikler v.b. daha birçok teknik ise, "Test Dışı Teknikler" grubunda sınıflandırılmaktadır (Özgüven, 2005, s.47).

2. 2. 1. Teste Dayalı Teknikler

Testler hangi alanda (ilgi, yetenek, kişilik, tutum vb) ölçüm yapılmak isteniyorsa o alanı ölçmeye yarayacak sorulardan oluşmaktadır. Bireyin bu sorulara verdiği cevaplara göre

değerlendirmesi yapılır. Testlerin mutlaka geçerliği ve güvenirliği hesaplanmış olmalıdır. Her durumda mutlaka test uygulanacak diye bir kural yoktur. Ancak gerekli durumlarda da vazgeçilmez ölçü aracıdır. Okullarda öğretmenler veya uzmanlar gerek testleri gerekse test dışı ölçme tekniklerini öğrencileri tanımak ve onlara yol göstermek adına mutlaka kullanmalıdırlar (Tuzcuoğlu, 2007, s.158).

Testler yoluyla elde edilen bilgilere, kesin bilgiler gözüyle bakılmamalı; başka yollardan da sağlanmış bilgilerle birlikte dikkate alınmalıdır. Kişi, aldığı testlerin sonuçlarını öğrenmek isteyecektir. Gerçekten, kişinin kendini daha iyi anlayabilmesi için buna zaten ihtiyaç vardır. Test sonuçları, kişiye, onun anlayabileceği seviyede anlamlandırılarak verilmelidir, öğrenciye, veliye ve hatta öğretmenlere, çocuğun bir testte almış olduğu puanı söylemenin bir anlamı yoktur. Sadece test puanını söylemenin birçok sakıncaları vardır. Testler konusunda yeter bilgisi olmayan bir kimse, o puanın kapsam ve anlamını bilemez. Böyle bir kimsenin puana yanlış anlam vermesi, yanlış yorumlaması ihtimali yüksektir. O halde, test puanını söylemek yerine, o puanın alt orta veya üst grup gibi hangi grupta bulunduğu ve kişinin yapmayı düşündüğü eğitim veya meslek planlamaları yönünden taşıdığı anlam ve katkısının ne olabileceği kişiye iletmeye çalışılmalıdır (Tan, 1992, s. 218).

Rehberlik ve araştırma merkezleri ile rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin tarama, inceleme, tespit, teşhis, öğrenci tanıma gibi çalışmalarında kullanabilecekleri çeşitli yetenek, zekâ ve standart başarı testleri; kişilik, tutum, meslekî ve akademik benlik, gelişim, öğrenci davranışlarını değerlendirme gibi ölçekler; ilgi envanterleri, problem tarama envanterleri, kontrol listeleri, anketler ve benzeri ölçme araçlarını kullanımı konusunda bu konuda uzmanlığı olan kişilerce uygulanmaktadır (MEB Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2009, md.4).

Teste dayalı tekniklerden yetenek ve zeka testleri, kişilik testleri, başarı testleri, tutum ölçekleri ve ilgi envanterleri ele alınmıştır.

2. 2. 1. 1.Yetenek ve Zekâ Testleri

Zekânın tanımı konusunda psikologlar arasında farklılıklar olmakla birlikte zeka testlerinin ölçtüğü kabul edilen belli aşlı şeyler üzerine birleşmektedirler. Bunlardan biri

testlerin özellikle okul programlarının kapsamında olan konular üzerinde, bireyin “öğrenme gücü”dür (Özgüven, 2007, s. 161).

Okul, meslek ve iş başarısı için gerekli olan işlevlerde sınırlılığı gözlemlenen zeka testlerinin yerine, öğrenci meslek ve personel seçiminde daha kullanışlı ve yararlı olacak farklı yetenek ve beceri testleri geliştirilmiştir. Bu tür testlerin geliştirilmesinde faktör analizi tekniği etkili olmuştur. Spearman ile başlayarak Kelley, Thurstone ve R.B. Cattel’in sürekli çalışmaları sonucu elde edilen faktör analizi tekniği yoluyla psikolojik nitelikleri belirleyen boyutlar (faktörler) ve bu boyutların bileşimi saptanabilmiştir. Zaman içinde faktör analizi ile birbirinden bağımsız yetenekler saptanmış; bu yetenekleri tanımlayan testler geliştirilmiştir (Öner, 2008, s.27).

Ülkemizde eğitim sistemi içerisinde öğrenci tanılama hizmetleri çerçevesinde Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde zekâ testlerinden Stanford-Binet zeka testi, Wisc-R zeka testi ve TKT (Temel Kabiliyetler Testi) kullanılmaktadır. Aşağıda bu testler hakkında bilgi verilmiştir.

✓ **Stanford-Binet Bireysel Zeka Testi:**

İlk Binet Simon ölçeği 1905’te yayınlanmıştır. Bu testte artan zorluk derecesine göre düzenlenmiş 30 soru bulunmaktadır (Morris,2002, s.307). 1911’de Binet testlerini yeniden gözden geçirmiştir. O zamandan beri meydana gelen bütün zekâ testleri ya doğrudan doğruya onun taklidir ya da ondan esinlenmiştir (Uğurluel-Şemin,1987, s3). Stanford Binet zeka testi çocukların okul başarısını yordamak amacı ile hazırlandığından, geçerliliği notlara ve öğretmenlerin zeka derecelendirmelerine göre saptanmıştır (Morgan, 2004, s. 292). 1937 revizyonu, 1916 formundan birçok ayrıntı ile farklılaşmasıyla birlikte temel anlayışta farklılık göstermemektedir. 1960 revizyonunda da materyal ve standardizasyon olarak 1937 revizyonuna dayanmaktadır. Bu formda L ve M formları revize ve kombine edilmiştir. Bazı öğelerin yaş düzeyleri yeniden ayarlanmıştır ve norm tabloları geliştirilmiştir (Freeman, 1962, 221). Thorndike ve arkadaşlarının 1986’da tamamladıkları yeni revizyonda ölçek yapısal ve psikometrik işlemlerle bir hayli değiştirilmiş, “yaş ölçekleri yerine alt ölçekler düzeni getirilmiştir (Özgüven, 2007, s.204).

1986 revizyonu ülkemizde henüz uyarlanmamıştır. Ülkemizde 1960 revizyonun 1972'deki hali kullanılmaktadır. Ülkemizde kullanılan Stanford Binet testinin kapsamında sözel ve performans maddelerinden oluşan alttestler bulunur. Küçük yaşlarda performans maddeleri daha çoktur. Yaşla birlikte sözel maddelerin sayısı artar. 2 ile 5 yaş arasında alt testler 6şar ay arayla; 5 ile 14 yaş arası alttestler yıllık aralıklarla; geri kalan normal yetişkin ve üstün yetişkin, I,II,III şeklinde düzenlenmiş olup her yaş seviyesindeki alttestte (normal yetişkin hariç) 6 madde bulunur. Normal yetişkin seviyesinde 8 madde vardır. Ayrıca her alttestte bir yedek (alternatif) madde bulunur (Öner, 2008, s.122).

Stanford Binet'in 5. sürümü olan SB5 2003 yılında yayınlanmıştır. Thomson Nelson web sitesinde SB5 ile ilgili bilgilendirici bir açıklama yayınlanmıştır. 10 alttesti olan SB5 bilişsel yeteneklerin 5 faktörünü ve zekanın iki alanını değerlendirmektedir (Salkind, 2008, s.941).

✓ **Wechsler Çocuklar için Zeka Ölçeği (Wisc-R):**

“Wechsler Intelligence Scale for Children” kelimelerinin ilk harflerinin sembolü ile bilinmektedir. Wechsler Zeka ölçeklerinin ikincisi olarak 1949 yılında yayınlanmıştır. WISC 6 ile 16 yıl on bir aylık çocukların zihin seviyelerini ölçmek üzere hazırlanmıştır. WISC daha sonra 1974 yılında revizyonda geçirilerek “WISC-R” elde edilmiştir (Özgüven, 2007, s.210). 1991'de yayınlanan Wisc-III (Sözel kavrama, algısal organizasyon, dikkatsizlikten bağımsızlık ve işlem hızı) dahil olmak üzere 4 faktör te önemli değişiklik bulunmaktadır (Groth-Marnat 2003, s.132).

Ülkemizde I. Şavaşır ve N. Şahin tarafından uyarlanan WISC-R 12 alttestten oluşmaktadır. Bunlar Sözel (genel bilgi, Benzerlik, aritmetik, Sözcük dağarcığı, Yargılama, Sayı dizisi); Performans (Resim tamamlama, Resim düzenleme, Küplerle desen, Parça birleştirme, Şifre, Labirent)dir (Şavaşır ve Şahin, 1998).

✓ **Temel Kabiliyetler Testi:**

Thurstone Temel Kabiliyetler Testi (TKT) Thurstone'nun “Faktör analizi” yöntemi ile “zihinsel yetenekler” üzerinde yaptığı çalışmaların ürünüdür. Testler yaşlara göre, “TKT 5-7”, “TKT 7-11” ve “TKT 11-17” olmak üzere üç takım halinde düzenlenmiştir.

Temel Kabiliyetler Testleri Bataryası ilk olarak 1947 yılında TKT 11-17 ile başlamış, daha sonra diğer takımları geliştirilmiştir. Çoklu faktör teorilerinin bir özelliği olarak testler alt ölçekler şeklinde düzenlenmiştir (Özgüven, 2007, s.228).

- a) *TKT 5-7*: bir grup genel yetenek testidir. Ülkemizde çoğunlukla zihince geri olan çocukların taranmasında kullanılmıştır ve halen de kullanılmaktadır. TKT 5-7 testi beş alt ölçekten meydana gelmiştir. Bunlar; 1.Dil kavramı, 2. Ayırt etme hızı, 3. Sayı kavramı, 4. Göz el işbirliği, 5. Yer kavramı alt ölçekleridir (Özgüven, 2007, s.228).
- b) *TKT 7-11*: Öğrencilerin dil, şekil-uzay, akıl yürütme, ayırt etme, sayısal ve genel yeteneğini ölçmek amacıyla Thurstone tarafından geliştirilmiştir. TKT 7-11 ilk olarak Test araştırma bürosu döneminde Remzi Öncül tarafından tercüme edilerek uyarlanmıştır. Şu anda kullanılan TKT 7-11 1998 yılında başlayan ve 2001 yılında sonuçlanan uyarlama çalışmasıyla 20 örneklem ilinde 4154 öğrenciden elde edilen verilere dayanmakta ve bir uygulayıcı ve bir yardımcı eşliğinde uygulanmaktadır (TKT 7-11 yönergesi, 2004).
- c) *TKT 11-17*: 11-17 yaşlar için, lise ve yetişkinlik düzeyinde kullanılan TKT 11-17 testi bazı lise mezunları düzeyinde yapılan seçme sınavlarında kullanılmıştır. Test ve araştırma bürosunda olması gereken TKT 11-17 test, yaygın olarak kullanılmamıştır. Temel kabiliyetler testinde yer alan faktörlerden sözel yetenek, yer-mekan ilişkileri, muhakeme, sayısal yetenek, kelime alıcılığı faktörlerine ilişkin yetenekleri ölçmektedir (Özgüven, 2007, s.233).

2. 2. 1. 2. Kişilik Testleri

Kişilik, bireyin kendisinden kaynaklanan tutarlı davranış kalıpları ve kişilik içi süreçler olarak tanımlanabilir. Bu basit tanımın bazı yönlerinin üzerinde durulması gerekiyor. Öncelikle bu tanım iki bölümden oluşur. Birinci bölüm tutarlı davranış kalıpları ile ilgilidir. Burada önemli olan nokta kişiliğin tutarlı olmasıdır. Tanımın ikinci bölümü Kişilik içi süreçleri ele alır. Kişiler arası süreçlerden farklı olarak, kişilik içi süreçler, nasıl davranacağımızı ve hissedeceğimizi etkileyen ve içimizde gelişen bütün duygusal, güdüsel ve bilişsel süreçleri kapsar (Burger, 2006, s.23).

Kişilik testlerinin, birey hakkında toplanan diğer bilgileri tamamlamak amacı ile kullanılması daha doğru bir yaklaşımdır. Ayrıca uzmanlar psikolojik danışmada gerek duydukları zaman kullanmalıdırlar (Yeşilyaprak, 2006, s.280).

Kişilik testleri diğer testler gibi belirli bir kurama ve birtakım varsayımlara dayalıdır. Dayandığı kuramın insan doğası, kişilik anlayışı, davranış tanımlamaları vb. özelliklerinden etkilenmektedir. Sosyal beğenirlik ve tepki kurulması etkenlerinden dolayı kişilik testlerinden elde edilen sonuçlara ihtiyatlı yaklaşılmalıdır. Bu tür testleri yeterli deneyimi olan danışmanların uygulaması gerekmektedir. Öğretmenler bu konuda özel olarak yetişmedikleri için konuyu uzmanlarına bırakmalıdır. Danışmanların da bu testleri bireyin psikolojik yardıma gereksinim duyup duymadığını belirlemek ve mesleki rehberlik çalışmalarında kişilik örüntüleri ve uygun meslek ilişkisini saptamak gibi sınırlı amaçlarla kullanmaları yararlı olur. Aksi takdirde, danışman psikolojik danışmanlık görevlerinin dışına çıkıp, psikiyatrik rapor hazırlama gibi uygun olmayan rollere bürünebilir (Selçuk, 2006, s.72).

Kişilik testlerinin yapısı gereği ve uygulanması için uzmanlık gerektirdiği için okullarda uygulanmamaktadır. Ülkemizde ruh sağlığı hizmeti verilen kurum ve kuruluşlarda uygulanmaktadır. Eğitim öğretim kurumları içinde Rehberlik ve Araştırma merkezlerinde kullanılmaktadır. Aşağıda yaygınlıkla kullanılan kişilik testleri hakkında bilgi verilmiştir.

- ✓ **Hacettepe Kişilik Envanteri:** (HKE) bireylerin kişilik özelliklerini ve sosyal uyum düzeylerini ölçmek, klinik ve normal vakaları teşhis etmek ve ruh sağlığı taramaları yapmak amacıyla Özgüven (1976) tarafından geliştirilmiştir. Envanter üzerine yapılan araştırmalar sonuçlarına göre, 1978’de birinci, 1982’de ikinci revizyon yapılmış, 1993 yılında da HKE el kitabı yayınlanmıştır(Özgüven, 2007, s.32). Kağıt kalem testi olan HKE kişilik kavramının sadece bireyin duygu düşünce ve davranış biçimini içerecek şekilde kullandığı envanter, “kişisel” ve “sosyal” uyumla ilgili 20’şer maddelik 8 alttestten oluşur. 8 kontrol (K) ve Geçerlik (G) maddesi olan envanter 168 addeden oluşur ve grup olarak uygulanabilir (Öner, 2008, s.574).

2. 2. 1. 3. Başarı Testleri

Öğrencinin başarılı ve başarısız olmasının nedenleri, kuşkusuz çok yönlü ve çok değişkenli olarak düşünülmesi gereken, önemli bir sorundur. Öğrencinin, kendisinin dışındaki nesnel koşullardan gelebileceği gibi, kendi yapısında var olabilecek psikolojik nedenlerden de kaynaklanabilir. Özne ve nesne koşulların birbirleriyle olan karşılıklı etkileşimi, başarı ve başarısızlığın temel belirleyicisi olur (Topses, 2005, s.24).

Başarı testleri, özellikle eğitsel rehberlik çalışmalarında kullanılmakla beraber, öğrencinin meslek planlamasında ve araştırmacıların girişecekleri eğitim araştırmalarında da başvurulan testlerdendir. Öğrencinin öğrenim programının düzenlenmesi, okullarda sınıfların başarı durumlarının karşılaştırılmaları, öğrencilerin çeşitli başarı derecesi gruplarına göre kümelendirilmeleri ve hatta bazen öğretmenlerin ve okulların karşılaştırılarak değerlendirilmeleri gibi değişik amaçlarla kullanılabilir (Tan, 1992, s. 222).

Bu tür testler okullarda çok yaygın bir kullanıma sahiptir. Ancak ülkemizdeki rehberlik birimlerinde kullanım oranı oldukça düşüktür. Standart başarı testleri öğretmenlerin belirli konuda öğrencilerin ne bildiklerini ölçmeyi amaçlayan ve sadece hazırlandıkları konu ve sınıf için geçerli olan öğretmen yapımı testlere benzerler. Başarı testleri belirli bir ünite ya da konu alanını temel alarak hazırlanmış, bireyin öğrenme çevresini ve içinde bulunduğu özel koşulları dikkate almayan ve öğretmen yapımı testlerden farklı olarak genel olarak kullanılabilen standart ölçme araçlarıdır. Bu testler daha çok ilköğretim düzeyinde kullanılan testlerdir (Selçuk, 2006, s.69)

Bugün başarı- yetenek testlerini birbirinden ayıran ölçütler, test içeriğinin özgüllük derecesi ile bilgi birikimi olmaktadır. Buna göre başarı testlerinin özgül, dar kapsamlı ve doğrudan okulla ilgili bilgi birikimini ölçmeye yönelik soru maddelerinden oluştuğu kabul edilir (Öner, 2008, s.29). Zeka testleri başlıca olarak başarı testlerinden sonuçları açısından farklılık gösterebilir. Başarı testleri dil, sanat ve matematik gibi akademik ve mesleki gibi spesifik alanlarla ilgili öğrenilmiş bilgileri ölçer. Zeka ve başarı testlerinin birlikte kullanımı bireysel öğrenme güçlüklerinin birbirlerini destekler niteliktedir (Salkind, 2008, s.552).

2. 2. 1. 4. Tutum Ölçekleri

Tutum, bir şeye ya da birine, tutum nesnesine karşı inanç, duygu ve eğilimlerin görece durağan bir örgütlenmesidir. Bir tutumun üç temel ögesi vardır: Nesnelere ilişkin değerlendirme içeren inançlar, nesne hakkındaki duygular ve nesneye yönelik davranışsal eğilimlerdir (Morris, 2002, s.619). Tutumlar görüşler gibi, kişiye özgü niteliktedir. Ancak görüşler gibi kolay değişmez. Bu yönü ile de ölçümlerinde önemli farklar vardır (Karasar, 2004, s.141).

Bireylerin tutumları, tutumun konusuna yönelik inançlardan kaynaklanır. Tutumlara eşlik eden inançlara kanı denilmektedir. Tutumların üç ögesi bulunmaktadır. Bunlar düşünce, duygu ve davranıştır. Örneğin bir öğrencinin sınavlarda kopya çekilmesine karşı olmasına ilişkin tüm bilgi ve görüşleri bu konudaki tutumun düşünce ögesini, kopya çekenleri düşündüğü zaman rahatsız olması duygu ögesini, kopya çekenleri gördüğünde izin vermemesi ya da şikayet etmesi davranış ögesini göstermektedir (Selçuk, 2006, s.70).

Ölçme bakımından tutumların bazı boyutları önem taşımaktadır. Tutumun boyutları arasında, “yönü”, “derecesi” ve “yoğunluğu” tutumları ölçmede önemlidir. Tutumun yönü tutumun hoşlanma hoşlanmama pozitif negatif oluş gibi duygusal niteliğidir. Tutumun derecesi tutumun kabul ya da reddetme boyutlarının duygusal tonunun seviyesine işaret etmektedir. Tutumun yoğunluğu ise dışa yönelik bir davranışa dönüşebilme olasılığı diğer tutum alanları içerisindeki güçlü ve zayıf olma yönünden olan durumunu belirtmektedir (Özgüven, 2007, s.354).

Psikolojik danışma ve rehberlikte öğrencilerin okul, aile, dersler, öğretmenler vb. konulardaki tutumlarının ölçülmesi onların davranışlarını anlama bakımından önemli bilgiler ve ipuçları verebilir. Anne - babaların çocuk yetiştirme tutumları, anne ve babalarının ailedeki tutumu, algılanan anne - baba tutumları tutum test ve ölçekleri ile ölçülebilmektedir (Kutlu ve Kaya, 2012 s.221).

- ✓ **Anne Baba Tutumları Ölçeği:** Türkiye’de ana baba tutumlarını ölçen bir ölçme aracı geliştirme girişimi ilk defa Kuzgun (1972) tarafından başlatılmıştır. Ölçeğin demokratik, Koruyucu/istekçi ve otoriter olarak üç faktörden oluşmaktadır (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005, s68).

2. 2. 1. 5. İlgi Envanterleri

İlginin ne olduğu ve nasıl ölçülebileceği konusunda ilk çalışmalara 1916' da Carneige Teknoloji Enstitüsünde başlanmıştır. O günden bugüne ilginin ölçülmesi konusunda pek çok çalışma yapıldığı halde henüz ilginin ne olduğu konusunda net bir açıklama yapılmamıştır. Literatürde rastlanan ilgi tanımları genellikle daha çok ilginin ölçülmesi için tutulan yola dayalı tanımlardır. Örneğin Carneige Teknoloji Enstitüsünde ilgilerin ölçülmesi konusunda uzun ve etraflı incelemeler yapmış ve ilk envanterini geliştirmiş olan Strong (1943) ilgiyi, bir kimsenin bir kişiye, nesneye veya faaliyete karşı gösterdiği hoşlanma, hoşlanmama ya da kayıtsız kalma şeklindeki tepki olarak tanımlamıştır. Bu tanıma göre bir etkinliğe, o etkinliği yürüten insan grubuna ya da o etkinliğin yürütüldüğü ortama yaklaşma kadar ona ilgisiz kalma veya ondan uzaklaşma da ilginin belirtisidir (Kuzgun,2006, s.32).

Rehberlik hizmetleri öğrencilerin yetenek alanlarını belirlemeye yönelik olduğu gibi onların ilgi alanlarını saptamayı da hedefler. Bir öğrencinin belirli bir alanda yetenekli olması o alanda başarılı olacağının garantisi değildir. Benzer bir şekilde bir öğrencinin belirli bir alana ilgi duyması da o alanda başarılı olacağını göstermez. Bu ilginin yetenekle desteklenmesi gerekir. Bir kimsenin bir alana ilişkin yeteneği zayıf ise, çevre desteği ile bir zaman için bir miktar ilgi gelişse bile bu ilgi bir süre sonra sönecektir. O halde öğrencilerin yetenek ve ilgi alanları birlikte ele alınmalıdır. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun bir mesleğe yönelmelerine yardımcı olmak rehberlik hizmetlerinin önemli bir parçasıdır. Çünkü bireyin bir meslek ya da iş alanına ilgi duyması o alandaki çalışmasından doyum sağlaması ve başarılı olmasında önemli bir etkidir (Selçuk, 2006, s.57)

İlgi envanterlerinde, kişi kendini anlatma tekniğine uygun olarak, verilen seçeneklerden çeşitli iş ve mesleklere ilişkin tercihlerini ortaya koymakta ve kendini betimlemektedir. Envanterlerde sistematik olarak, ve temel meslek ve ilgi alanlarını içine alacak şekilde çok soru sorulmakta ve soruların mümkün olduğu kadar dolaylı olması tercih edilmektedir (Özgüven, 2005, s.122).

- ✓ **Kuder İlgi Envanteri:** Kuder İlgi Alanları Tercihi Envanteri (Kuder Preference Record – Vocational CH formu) üzer üzer gruplanmış faaliyetleri, bazı meslek adlarını ve kişilik özelliklerini belirten 504 ifadeden oluşmaktadır. Envanteri

alan kişi, bir grupta toplanan üç ifadeden birini en çok sevdiği, birini en az sevdiği madde olarak seçmekte birini de kararsızım veya fark etmez anlamında boş bırakmaktadır. Zorunlu seçmeli türde maddelerden oluşan envanter bir kimsenin on ilgi alanına karşı yönelişini, sıralama halinde vermektedir. Yani kişinin bu on alana karşı ilgisinin hiyerarşik sırasını belirtmektedir. Bu araç, maddeleri zorunlu seçmeli türden olduğu için, bir kimsenin belli bir alandaki ilgisini bir başkasının ki ile karşılaştırmaktan çok kişinin on alana karşı ilgilerini birbirleri ile karşılaştırmaya olanak vermektedir. Bu yolla bir kimsenin ilgilerini kendi içinde karşılaştırmak mümkün olabilmektedir. Kuder ilgileri ölçme yöntemini zaman içinde geliştirmiştir. Bunlardan Kuder Mesleki İlgi Araştırması (Kuder Occupational Interest Survey-Kuder D D) ABD'de yaygın olarak kullanılmaktadır. Türkiye' de kullanılan Kuder Occupational Preference Record-CH) Türk evrenine Özoğlu (1977) tarafından uyarlanmıştır (Kuzgun, 2006, s.35).

2. 2. 2. Test Dışı Teknikler

Öğrenci hakkında çeşitli bilgiler toplamada yararlanılacak testdışı teknik ve araçlar rehberlikte yaygınlıkla kullanılır. Testlerin geliştirilme, uygulama ve değerlendirme aşamalarında yaşanan çeşitli güçlükler dikkatleri testdışı tekniklere yöneltmiştir. Rehberlik uygulamalarında testdışı teknikler birçok durumda daha işlevsel olabilmektedir. Bu teknikler, bireyin kendisi hakkındaki ve başkalarının birey hakkındaki görüşlerini içerir. Öznel yargılama ve betimsel ifadelere dayalıdır (Yeşilyaprak, 2006, s.282). Test dışı tekniklerden yaygınlıkla kullanılan gözlem, görüşme, problem tarama envanteri, anket, otobiyografi, sosyometri, psikodrama, ele alınmıştır.

2. 2. 2. 1. Gözlem

Gözlem, birey hakkında daha tam ve realist bir anlayış kazanmak, durumunu ve gelişmesini kavramak için çeşitli zaman ve faaliyetler içinde kişinin yeter bir süre gözetlenip tipik ve manidar davranışlarını, eylemlerini sistemli bir şekilde kaydetme işidir. Gözlem, kişinin grup içindeki durumunu anlamaya, problemini canlı bir şekilde

görmeye, kişiyi yaşayan bir organizma olarak hareket halinde tespiti çalışan bir tekniktir (Tan, 1992, s. 176).

Gözlem bireyi tanıma tekniklerinden biri olup, olgular arasındaki ilişkilerin kurulması, denencelerin sınanması ve elde edilen bilgilerden yeni bilgiler üretilmesi gibi süreçlerin temelini oluşturur (Selçuk, 2006, s.73).

Öğrencilerin özel yetenekleri ancak "gözlem" yoluyla fark edilebilmektedir. Bireysel güçler ve yetenekler ancak davranış haline dönüşebildiği zaman gözlenebilmekte ve öğretmen o zaman farkına varabilmektedir. Bu yol ise öğrencilere zaman ve yeterli düzeyde olanaklar sağlamayı ve yaşantılar geçirmelerini öngörür (Özgüven, 2005, s.14). Gözlem becerisi öğretmenlerin sınıf içi süreçleri anlaması ve yönetmesi için son derece önemlidir. Gözlem becerisi yüksek olan öğretmenler sınıfta olup biten olayları daha iyi anlamakta ve öğrenci davranışlarını daha iyi denetlemektedir (Selçuk, 2008, s.7).

Gözlem tekniği, uygulamasındaki yaklaşım biçimine göre, sistemli gözlem ve rastlantısal (sistemsiz) gözlem olarak iki gruba ayrılabilir. Sadece belirli bir birey ya da bir grup içindeki bireylerin yine belirli davranışlarını gözlemek amacı ile yapılan gözlemlere sistemli gözlem denir. Rastlantısal (sistemsiz) gözlem, tamamen seçkisiz olarak, her bireyin tipik bulunan her tür davranışını her ortamda yaygın olarak gözlemektir (Kepçeoğlu, 2004, s.150).

Gözlemde planlılık temel öğelerden biridir. Planlılık; gözlemin nasıl yapılacağına gözlemci tarafından aşama aşama önceden kararlaştırılmasıdır. Gözlem planında, nerede, ne zaman, kim veya kimler tarafından, hangi davranışın gözleneceği belirtilir (Yalçın, 2006, s.4).

Gözlem sürecinde uyulması gereken bazı ilkeler vardır. Bu ilkeler şöyle açıklanabilir (Yıldırım, 2006, s.172).

1. Öncelikle kimin, niçin, nerede, nasıl, ne kadar sürede gözleneceğine ilişkin bir gözlem plânı yapılmalıdır.
2. Gözlem yapılmadan önce gözlem sonuçlarının nasıl kaydedileceği ve bilgilerin nasıl analiz edileceği kararlaştırılmış olmalıdır.
3. Belli bir zaman sürecinde yalnızca bir kişi gözlenmelidir.
4. Gözlem, amaca uygun olarak yeterli bir zaman süresince yapılmalıdır. Örneğin, birey 15 gün boyunca gözlenmelidir.

5. Bireyin her seferinde uzun süre gözlenmesi yerine, kısa süreli ve farklı aralıklarla gözlenmesi tercih edilmelidir,
6. Birey kontrollü ve doğal ortamlarda gözlenebilmelidir.
7. Birey bir bütün olarak gözlenmeli, ancak, bir kritik davranış gözlenecekse, bu davranış bireyin bütünlüğü içinde gözlenmelidir.
8. Gözlem sonuçları olduğu gibi, yorum ve değerlendirme katılmadan kaydedilmeli. Gözlemci kişisel değerlendirme ve beklentilerini gözlem sürecine katmamalı, objektif olmalıdır.
9. Birey gözlendiğinin farkına varmamalıdır. Bu nedenle, gözlem sonuçları gözlenenin gözü önünde kaydedilmemelidir.
10. Araya zaman girince gözlemci bazı gözlemlerini unutabilir. Bu nedenle gözlem sonuçları gözlemin arkasından hemen kaydedilmelidir.
11. Gözlemci, gözlenen bireyin söyledikleriyle birlikte söylediklerine eşlik eden duygu ve davranışlarına da dikkat etmelidir.
12. Gözlemler, gözlemci hatalarını en aza indirebilmek amacıyla, mümkün ise birden çok gözlemci tarafından yapılmalıdır.
13. Gözlemin ne zaman, hangi koşullarda ve durumda yapıldığı mutlaka kaydedilmeli, gözlemlerin saptanmasında olay, koşullar, süreç ve sonuçlar birlikte düşünülmelidir.
14. Gözlem tekniği ile elde edilen bilgiler, birey hakkındaki mevcut diğer bilgilerle bir arada değerlendirilmelidir.
15. Birey hakkında elde edilen bilgiler, bireyi etiketlemek amacıyla değil: bireyin bir sorununun çözümüne veya bütün olarak gelişmesine katkı amacıyla kullanılmalıdır.

2. 2. 2. 2. Görüşme

Bireyi tanımada en temel ve en yaygın tekniklerden biri de görüşmedir. Bu teknik birey hakkında kendisinin bilgi vermesini sağladığı gibi, onun davranışlarını gözleme olanağı da sağlar. Böylece bireyin verdiği sözel ve sözel olmayan tepkiler (beden diline ilişkin ipuçları) onun davranışlarının nedenlerini, duygularını ve düşüncelerini anlamamıza yardımcı olur (Yeşilyaprak, 2006, s.321).

Öğrencilerin sosyal ilişkilerinden kaynaklanan (ana babaları, arkadaşları, öğretmenleri ile), okulla ilgili, ekonomik, sosyal birçok sorunları olabilir. Bir öğretmenin, derinlemesine bir psikolojik destek ve yardım iddiasında olmadan yapacağı bir görüşme öğrencinin için, birçok profesyonel yardımdan sağlayabileceği yarardan daha etkili olabilecektir. Bu durumda yapılan görüşme psikolojik danışmaya dönüştürülmemelidir. Ancak yapılan görüşme de sıradan bir abi/abla, kardeş ilişkisi değildir. Bu anlamda dengeleri iyi oturtmak gerekecektir (Yıldız, 2006 s.127).

Görüşme, hangi konuda kiminle yapılırsa yapılsın, bazı soruların sorulup cevapların alındığı bir soruşturma süreci biçiminde düşünülmelidir. Görüşmede görüşülen kişinin konu hakkındaki duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade etmesine fırsat verilmelidir. Görüşmeyi sürdüren uygulayıcının görüşülen kişinin görüşlerini, duygu ve düşüncelerini eleştirme ve yargılama gibi bir hak ve sorumluluğu da yoktur (Kepçeoğlu, 2004, s.182).

Görüşme planındaki yapıya göre sorular ve görüşme şekli ayarlanır. Görüşme üç kategoriye ayrılır. Bunlar tam yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış görüşme şekilleridir. Bu üç kategoriye aşağıda kısaca değinilmiştir (Tekindal, 2009,s.200):

- ✓ **Tam Yapılandırılmış Görüşme**, araştırmacıya serbestlik vermez. Görüşmeler çoğunlukla kapalı uçlu maddeler (sorular) içerir, fakat açık uçlu da olabilir. Görüşmeci görüşme tarifesindeki (yönergesindeki) sorulara yazılı olarak tam cevap ister ve cevapları kaydeder.
- ✓ **Yapılandırılmamış Görüşme**, görüşmeci görüşmenin amaçları doğrultusunda rehberlik yapar. Genellikle görüşmenin bir tarifi (yönergesi) yoktur. zordur. Yapılandırılmamış görüşme eğitimciler yeni veya kronikleşmiş problemlerle karşı karşıya geldiği zaman kullanılabilir.
- ✓ **Yarı Yapılandırılmış Görüşme**, Eğitimde birçok bilgiyi toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme oldukça faydalıdır. Bu formda, araştırmacı tarafından tanımlanan bütün amaçlarla ilgili olan sorular listelenir. Çoğu görüşmeler için, soruların çoğu cevaplayıcıları verdikleri cevaplardaki değişimleri oldukça azaltan açık uçlu sorulardır. Yönerge, sık sık cevaplayıcıların önceden

cevaplandırmadığı veya yetersiz olan cevaplarını tamamlamalarını isteyen destekleyici sorular içerir.

Görüşmenin çeşidi ne olursa olsun, görüşme sonuçlarının kaydedilmesi çok önemlidir. Görüşülen kişinin de öneri ve istekleri dikkate alınarak, görüşme sürecinde elde edilen bilgiler kaset, kamera, video veya önceden hazırlanan standart bir kayıt formuna kaydedilir. Genellikle bilgi toplamak amacıyla yapılan görüşmelerde bu kaydetme yolları kullanılır. Bireye yardım etmek amacıyla yapılan görüşmelerde genellikle, elde edilen bilgiler görüşme tamamlandıktan hemen sonra görüşmeci tarafından not edilir. Bilgileri not ederken yanlış ve eksik olmamasına dikkat etmelidir. Görüşme süresinde elde edilen bilgilerin bir kısmı, kişiye özel, gizlilik derecesine sahip bilgiler olabilir. Etik olarak bu tür bilgilerin gizli tutulması mutlaka gerekir (Kutlu ve Kaya, 2012, s, 226).

2. 2. 2. 3. Problem Tarama Envanteri

Envanterler bireyi tanıma teknikleri sınıflamasında elde edilen bilginin kaynağı yönünden kendini anlatma (self report) teknikleri içinde yer alır. Diğer yandan, "soru" ve "cevabın" her ikisinin de standart ve yapıtlı oluşu yönünden de psikolojik testlerin "davranış" testler grubu içinde yer almaktadır. Envanterlerde, birey standart sorulara verilebilecek sınırlı seçenekler arasından kendi durumuna ilişkin cevabı seçerek, ya da niteliğin derecesini belirterek kişisel durumunu yansıtmaktadır (Özgüven, 2005, s.115).

Problem tarama listeleri, kapsadığı problem alanları bakımından doğal olarak, bazı farklılıklar bulunabileceği gibi, listelerin hazırlandığı gelişim dönemleri ve yaş düzeyleri, okul kademeleri ve okulun özellikleri arasında da önemli farklılıklar vardır. ilköğretim düzeyi için hazırlanmış bir problem tarama listesi ile ortaöğretim veya yükseköğretim düzeyi ve yetişkinler için hazırlanmış problem tarama listeleri hem problem alanları hem de her problem alanında listelenen problem türleri bakımından birbirinden farklılıklar gösterebilir (Kutlu ve Kaya, 2012, s.234).

İlköğretim öğrencileri için hazırlanmış bir problem tarama listesinden alınan şu cümleler listelerde kullanılan anlatım biçimi hakkında bir bilgi verebilir (Kepçeoğlu, 2004, s 160):

1. Gözlerimden rahatsızım

2. Kulaklarım ağrıyor
3. Dişlerim çürük
 - Çok terliyorum
 - Çok şişmanım
 -
 -
 - Yüzümde sivilceler var
 - Okulumuz iyi ısınmıyor
 - Sınıfımız çok kalabalık
 - Sözlüye kalkınca çok heyecanlanıyorum
 - Babam yok
 - Evimiz çok dar
 - Ailem bana güvenmiyor
 - Ailem kalkınca çok heyecanlanıyorum
 - Ailem başkaları ile arkadaşlık etmemi istemiyor.
 - Hiç kız (erkek) arkadaşım olmadı
 - Kızlarla (erkeklerle) konuşurken çok sıkılıyorum

Problem tarama envanteri tekniği sayesinde hem öğrencilerin problemlerinin belirlenip gerekli psikolojik yardımın yapılması hem de uygulama sonrası belirlenen ortak sorunlar idareye yansıtılarak okulun eğitim programları üzerinde ihtiyaçların dikkate alınması sağlanabilir. Problem tarama listesinde genel olarak; okul yaşamı, aile, ilişkiler, sağlık, gelecek yaşam planları gibi konular yer alır (Doğan, 2009, s.123).

Uygulanan problem tarama sonuçları çerçevesinde eğitim kurumunda öğrenim gören öğrencilerin problem alanları istatistiksel veriler ışığında ele alınmakta ve tespit edilen problem alanlarının çözümüne yönelik planlamalar yapılabilmektedir (Sezer, 2012, s.28).

Problem/sorun tarama listesi, doğrudan öğrencilere sunulmaz. Diğer tekniklerde olduğu gibi burada da listelerin baş tarafına, konu ile ilgili bir açıklama konulmalıdır. Bu açıklamada bu tür bir uygulamanın amacı belirtilmeli ve verilecek bilgilerin bir sır olarak bizde kalacağına dair güven ve teminat vermeliyiz. Böyle bir tekniği

uygulayacak eğitimciler, şartlara ve okul durumuna göre birtakım değişiklikler yapabilirler (Öcal,2004, s.154).

Problem tarama listeleri, kuşkusuz, günün koşullarına göre sürekli olarak geliştirilmiştir. Ülkemizde de problem tarama listesi geliştirme ve uygulama çalışmaları epey bir zamandır sürdürülmektedir. Bunlar arasında Tan (1952, 1971), Baymur (1961) ve Kepçeoğlu (1969) tarafından yapılan çalışmalar sıralanabilir. Öte yandan, 1970 yılından bu yana okullarda sürdürülen Psikolojik Danışma ve Rehberlik uygulamalarına paralel olarak çok sayıda yeni problem tarama listesi geliştirilmiş; okullarda geniş öğrenci grupları üzerinde uygulanmıştır (Kepçeoğlu, 2004, s.159).

Problem tarama listesi uygulanırken dikkat edilmesi gereken hususlar (Tuzcuoğlu, 2007, s.170):

1. Problem tarama listesinin başında mutlaka bir yönerge ve işaretlenme şekli yazılı olmalıdır.
2. Maddeler ne çok küçük ne de çok büyük puntolarla yazılmalıdır. Kağıdın mürekkep kalitesi de iyi olmalı rahat okunmalıdır.
3. Listede yer almayan ancak öğrencinin yaşadığı başka problemlerinin de olabileceğinden hareketle liste sonuna boşluk bırakılmalı ve 'Başka probleminiz var ise yazınız' ifadesi yer almalıdır.
4. Problem tarama listesi uygulanırken öğretmenlerin sık sık öğrencilerin başına gelip işaretledikleri maddelere bakmaları ya da okumaları engellenmelidir.
5. Öğrencilere isim yazmaları konusunda ısrar edilmemelidir. Eğer bireysel olarak merak ederlerse isimlerini yazabilecekleri veya bir rumuz kullanabilecekleri önerilebilir.
6. Uygulamaya başlamadan önce uygulayıcının veya öğrencinin kendisinin yönergeyi okuması için zaman verilmeli varsa sorular cevaplandırılmalıdır.

2. 2. 2. 4. Anket

Belli kişilerin ya da grupların çeşitli konulardaki düşünce, duygu ve deneyimleri hakkında bilgi toplamak için düzenlenen bir soru listesidir. Geçerlik ve güvenilirliği düşük olmasına karşın, kolay ve ucuz oluşu, çok sayıda kişiden, kısa sürede, birçok

konuda görüş alma olanağının bulunması nedenleriyle anket en çok kullanılan teknik ve araçlardan birisidir (Doğan, 2009, s.122).

Anketler, bireyi tanıma amacıyla olduğu kadar, araştırmalarda veri toplama amacıyla 1883'lerden beri kullanılan bir tekniktir. Anket bireye tanımada öğrenciye ya da veliye yönelik olarak hazırlanabilir (Yeşilyaprak, 2006, s.313).

Anketleri, bu konuda uzmanlaşmış kişilerin hazırlaması, hem isabetli soruların seçimi ve hem de seviyeye uygunluğun belirlenmesi bakımından önemlidir. Soruların komisyon halinde hazırlanması ise daha uygun olur. Eğer bir kişi hazırlamışsa, sorulara son şeklini vermeden, konunun uzmanlarına -soru tekniği ve içeriği bakımından- kontrol ettirmesi, sağlıklı sonuçlar elde edilebilmesi bakımından gereklidir (Öcal,2004, s.123).

Anket uygulanma biçimi, yüz yüze uygulama, posta ile uygulama, telefonla uygulama ve bilgisayarla uygulama olarak dörde ayrılabilir (Aiken, 1997; Anderson, 1990, akt: Büyüköztürk, 2005, s.133-151). Eğitim öğretim uygulamalarında yüz yüze uygulama yapılması daha uygundur.

Anket soruları hazırlanırken dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda özet olarak verilmiştir (Kaya ve Kutlu, 2012, s.230):

1. Anket soruları mesajı kişiye iletecek biçimde açık seçik ve anlaşılır olmalıdır.
2. Ankette bireyi yönlendirici ya da ön yargılara dayalı sorular sorulmamalıdır.
3. Anketteki soru türleri, anket uygulanacak grubun niteliklerine uygun olmalıdır.
4. Anketteki soru sayısı uygulanacak grubun eğitim ve kavrayış düzeyine göre ayarlanmalıdır. Önemsiz sorulara ve tekrarlara yer verilmemelidir.
5. Dosyalarda hazır bulunan ve bilinen bilgiler ankette yer almamalı, sorular yeni bilgiler elde etmeye yönelik olmalıdır.
6. Ankette yer alan toplam soru, anketi alan bireylerin fazla zamanının almayacak ancak kapsam geçerliliğini zedelemeyecek sayıda olmalıdır.
7. Anketteki sorular kapalı uçlu olmalı, olabildiğinde açık uçlu sorulardan kaçınılmalı, açık uçlu sorular bir ikiyi geçmemelidir.
8. Anket uygulanmadan önce bir "deneme formu" hazırlanıp "pilot" çalışma yapıldıktan sonra anket sorularında gerekli düzeltmeler yapılmalıdır.

9. Hazırlanacak anketlerde öncelikle baş kısmında soruların nasıl yanıtlanacağı, anketin amacı, anketteki soru sayısı, anketten elde edilecek bilgilerin birlikte değerlendirileceği ve ne amaçla kullanılacağı, bilgilerin gizli tutulacağı, ad ve adresi yazıp yazmamanın gerekli olup olmayacağı, uygulayan kişinin adı ve adresi yer almalıdır.
10. Ankette soruların yeri ve sırası uygun şekilde saptanmalıdır.
11. Anketin genel görünüşü, baskısı, soru düzeni sıkıntı yaratmayacak şekilde olmalıdır.

2. 2. 2. 5. Otobiyografi

Bireyin, özyaşam öyküsünün kendisi tarafından yazılı olarak anlatılması tekniğine otobiyografi denir. Bireyin, şimdiki nitelik ve davranışlarının geçmiş yaşantılarının bir doğurgusu olduğu sayılına dayanır (Yeşilyaprak, 2006, s. 305). Bu teknik, okullarda öğrencilere kolaylıkla uygulanabilir. Uygulama, okuldaki bilgi ve hareket tarzlarındaki gelişmeleri değerlendirme konusunda öğretmenlere önemli ölçüde fikir verir (Öcal,2004, s.1146).

Otobiyografi *serbest* ve belli konulara bağlı olarak *planlı* olmak üzere iki şekilde yazılabilmektedir. Serbest yazımda hiçbir kural ve yönlendirme olmaksızın bireyden olayları ve konuları seçmesi, sıralaması ve sonuçlandırması beklenmektedir. Belirli konulara bağlı olarak yazdırılan planlı yaklaşımda ise, bireye konu başlıkları içeren bir yazma planı verilmekte ve otobiyografisini bu plana göre yazması istenmektedir. Literatürde birincil tekil şahıs kullanılarak ve konu başlıklarına bağlı olarak otobiyografi yazdırmak daha etkili görülmektedir (Selçuk, 2006, s.84).

Otobiyografik bilgileri kullanırken bazı noktaların gözden kaçırılmaması gerekir. Otobiyografik bilgiler, her şeyden önce bireyin kendini nasıl gördüğüne dair kendisinin sübjektif bir tasviridir. Birçok olgular ve olaylar, bireyin baktığı gözlüğün rengini alacaktır. Birey, genellikle kendi olumlu ve başarılı yönlerini verir. Gerçi bu sübjektiflik kusuru, özellikle klinik danışmada çok önemlidir. Çünkü bu sübjektif bilgiler, kişinin "benlik kavramını", yani kendini nasıl gördüğünü anlamakta kıymetli yararlar sağlar. Klinik kullanışta bu, bir avantajdır (Tan, 1992, s. 175).

Birey hakkında bilgi toplama aracı olarak sık sık otobiyografi tekniğine başvurmak hem mümkün değil, hem de doğru değildir. Çünkü, Otobiyografi yorumu bakımından sübjektif olduğu gibi. geçerliği diğer tekniklere göre daha düşüktür. Bu nedenle, otobiyografiden elde edilen sonuçların diğer bilgi toplama teknikleri ile elde edilen sonuçlarla birlikte değerlendirilmeli ve kullanılmalıdır. Okul düzeyleri dikkate alındığında, otobiyografinin ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde daha da çok kullanılması uygun olur (Özgüven, 2005, s.150).

2. 2. 2. 6. Sosyometri

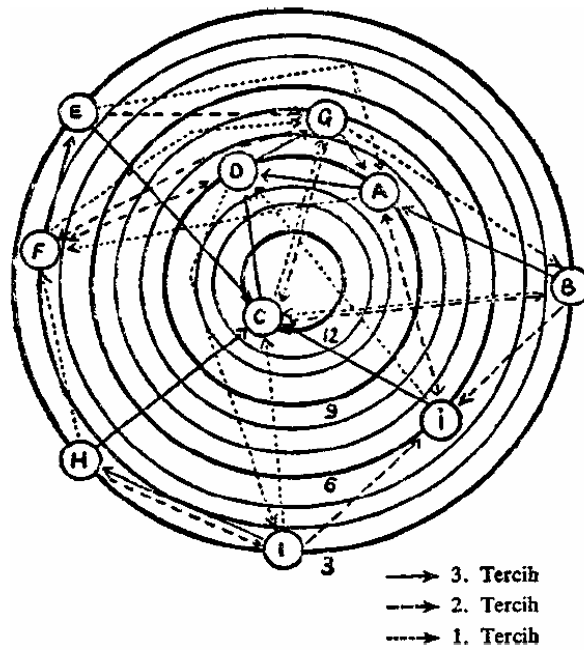
Sosyometrinin ve onun bir uzantısı olan psikodramanın kurucusu J.L. Moreno'dur(Dökmen, 2005, s.XXI). Sosyometri bir grubun yapısını çözümlemek üzere ve dinamik bir gözlem tekniğine duyulan gereksinimin ürünüdür. Herhangi bir grubu oluşturan bireyler arasındaki ilişkilerin niteliği ve buna dayanarak grubun yapısı üzerinde bilgiler toplamaya yöneliktir (Özgüven, 2007, s.345).

Sosyometrik test, sınıfı veya grubu oluşturan fertlerin gözü ile kendilerinin genel durumların çeşitli yönleriyle, fakat dolaylı yollarla tespit edebilmemize yardım eder (Öcal,2004, s.101).

Bu teknikte önce gruba belli bir konuda bireylerin sosyal ilişkilerini ifade edebilecekleri bir "sosyometrik anket" uygulanır (Yeşilyaprak, 2006, s.314). Hangi konuda sosyometri yapılacak ise açık ve net bir şekilde söylenmelidir. Örneğin; sınıfta aynı sırada oturmayı en çok istediğiniz 3 arkadaşınızın ismini yazınız gibi. Yönergeye ilave olarak; arkadaşınızın kız ya da erkek olması önemli değildir. Şu an sınıfta olmayan arkadaşlarınızın da ismini yazabilirsiniz şeklinde bilgilendirme yapılmalıdır. Sadece bu sınıftan olan arkadaşlarınızın adını yazınız, başka sınıflarda olan arkadaşlarınızı yazmayınız şeklinde uyarı yapılmalı, uygulama bitince kağıtlar kimsenin görmeyeceği şekilde toplanmalıdır. Tercih eden ve tercih edilen öğrencileri belirlemek amacıyla bir tablo hazırlanır. Bu tablonun soluna(sütuna) tercih eden öğrencilerin isimleri, üst sıraya da tercih edilen öğrencilerin isimleri sıra ile yazılır. Daha sonra tercihte bulunan öğrencilerin tercih ettiği kişiler tercih numarası ile tabloya işlenir (Tuzcuoğlu, 2007, s.172).

Sosyometrik teknik, öğretmenin, gruptaki klikleri ve klik liderlerini görmesine ve bu klikleri birbirleriyle karıştırarak grubun sosyal gelişmesine yardım edebilir. Grupta, yalnız bırakılmış çocukların meydana çıkartılmasında, karşılıklı dostların tespitinde işe yarar. Çocuğun, grup içinde edindiği sosyal mevki, onun davranışlarını etkileyeceğinden, sosyogram yoluyla elde edilen bilgiler, rehberlik ve danışma çalışmaları için önemlidir. Aşağıda sosyogram örneği verilmiştir.

Şekil 2. 1. 10 Kişilik Bir Grubun Sosyogram Örneği

Şekil 2. 1. 10 Kişilik Bir Grubun Sosyogramı (Tan, 1992, s.195).

Bir öğretmenin, öğrenciyi sosyal ilişkiler içinde tanınmasını gerektiren durumlar vardır. Örneğin sınıfta öğrencilerin oturma yerlerini belirlemek isteyen bir öğretmen, onların birbirlerine yakınlık derecelerini bilmek isteyebilir ya da bir grup çalışması yaptırarak birbirlerine akademik yardım sağlayacak öğrencileri tanıma ihtiyacı duyabilir. Öğrencinin sınıftaki yeri, arkadaşları tarafından algılanış biçimi ve benimsenme derecesi onun okula uyumunun bir göstergesi olarak öğretmeni yakından ilgilendiren hususlardır. Bazı öğrenciler bulundukları grup içinde huzursuz ya da yalnız olabilirler. Böyle bir durum öğrencinin okuldan soğumasına yol açabilir. Gruba uyum sağlamakta güçlük çeken öğrencilerin belirlenmesi onların kişilik gelişimine yardımcı olmanın ilk aşamasını oluşturur (Selçuk, 2006, s.81)

Sosyometri uygulamadan önce dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır (Tuzcuoğlu, 2007, s.171):

1. Okulun açıldığı ilk zamanlarda uygulanmamalıdır. Sınıftaki öğrencilerin birbirlerini tanımalarına ve bir süre iletişim kurmalarına fırsat verilmelidir.
2. Sınıftaki öğrenciler kadar uygulayacak öğretmenin de sınıfta belli bir kabul görmesi gerekir. Öğrencilerin öğretmeni sevmesi ve güvenmesi önemli bir husustur.
3. Sosyometri uygulanmadan önce hangi amaç için yapılacağına karar verilmelidir.
4. Uygulamada öğrencilere verilecek sosyometri yönergesinin çok açık ve net bir şekilde anlatılması gerekir. Herhangi bir yanlış anlaşılma sonucu etkiler.

2. 2. 2. 7. Psikodrama

Psikodrama bireyin duygularını çatışmalarını grup içerisinde oynayarak farkına varmasını ve bu anlamda içgörü kazanmasına yardımcı olan bir terapi tekniğidir (Tuzcuoğlu, 2007, s.197). Psikodramanın temel işlevlerini, üç ana maddede toplanabilir. Bunlar, (1) Katarsis sağlama ve içgörü kazanma; (2) Gerçeği test etme (ve alternatif düşünce oluşturma); (3) Öğrenme'dir (Dökmen, 2005, s137).

Psikodrama'nın uygulanabilmesi için belirli bir ortam ve bazı gerekli koşulların sağlanması gerekmektedir. Psikodrama oturumunda bir "yönetici" terapist ile grubu oluşturan bireyler bulunur. Gruptaki bireylerden biri kendi isteği ile grup önünde kendi problemi ile ilgili rolünü oynar. Bu kişiye "baş oyuncu" veya "protagonist" denir. Grubun bazı üyeleri oynanmakta olan rolün gerektirdiği diğer rolleri alırlar, bunlara "yardımcı oyuncu" adı verilir. Oyun "grup" önünde, oyunun ve rollerin niteliğine göre düzenlenmiş bir "sahne" ortamında oynanır (Özgüven, 2005, s.155).

Bu teknik daha çok terapi ve sosyal eğitim amaçlarıyla kullanılmaktadır. Psikoterapistler, araştırmacılar, endüstri psikologları grup çalışmalarında beklenen değişimleri anlamada bu teknikten yararlanmaktadırlar. Ayrıca bu teknik kişiliğin bazı değişkenlerinin anlaşılmasına da ışık tutmuştur (Akkoyun, 2005, s. 202).

Psikodramada kendi problemini canlandıran danışan, probleme sebep olan tiplerden birinin yerine geçerek o kişiyi canlandırabilir. Bu rol değişikliğinin terapötik değeri vardır. Bu suretle birey, problemini yalnız kendi yönünden değil, karşısındaki kişinin

yönünden de anlamaya başlar. Kendisinde olup bitenlerin karşısındakinde yaptığı etkiyi de anlamaya başlar. Meselâ problemi, "fazla müdahaleci ve evhamlı bir anne" den kaynaklanan çocuk, kendi problemini oynadıktan sonra kendisi anne rolüne geçerek durum tekrar dramatize edilir. Kişinin temsilde canlandığı anne, onun annesini nasıl algıladığını gösterebilen yeni ipuçları da verebilir (Tan, 1992, s. 204).

Birey psikodramada diğer kimselerin rollerini oynarken de, bazı sosyal durumlardaki çeşitli statüleri de yaşamakta ve her bir duruma devamlı tepkide bulunulması onun kişiliğinin biricikliği pekiştirmektedir (Akkoyun, 2005, s. 203).

2. 3. Öğrenci Tanıma Alanları

Çocukların eğitim ortamındaki gelişiminde bugün kabul ettiğimiz en temel ilkelerden biri öğretmenlerin, öğrencilerin, idarecilerin ve ailelerin bu süreçte hep birlikte yer alması ilkesidir, çocukların okul ortamında kazandıkları becerilerin ev ortamında pekiştirilmesi ve geliştirilmesi, okul-ev tutarlılığının sağlanması ve ailelerin okul ortamının ve etkili bir ögesi haline gelebilmesi bugün eğitim sürecinin temel hedeflerinden biridir (Akkök, 2006, s.257).

Öğrencilerin gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları, ailevi koşulları ve sosyal ve psikolojik ihtiyaçları yönlerinden tanınması, öğrenci merkezli bir eğitim anlayışının geliştirilmesi ve planlanması açısından oldukça önemlidir (Tanhan, 2012, s.504).

Tanıma hizmetlerinde bireylerin bütün yönleri ile tanınması bir ilke olarak benimsenmelidir. Bir bütünlük içinde birey hakkında her yönden bilgi toplanması amaç olmalıdır. Buna göre, tanıma hizmetleri mevcut olanaklar ölçüsünde, alabildiğince geniş tutulmalıdır (Topçu Kabasakal, 2007, s.51).

Öğrencilerin tanınması gereken yönleri nelerdir? Bu konuda çeşitli sınıflandırılmalar yapılabilir (Selçuk, 206, s.53). Kepçeoğlu (2004) öğrenci tanıma alanlarını aşağıdaki gibi sınıflandırmıştır (Kepçeoğlu, 2004 s.108):

- 1) *Kimlikle ilgili tanıtıcı bilgiler.* (Adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, cinsiyeti, telefonu, ev adresi, v.b.).
- 2) *Fiziksel gelişimi ve sağlık durumu.* (Boy, ağırlık, bedensel ve psikolojik sağlığı, geçirdiği belirgin hastalıklar, belirgin özür ve engelleri, v.b.).

- 3) *Aile durumu.* (Aile özgeçmişi, ana ve babanın öğrenimi ve meslekleri, kardeşler, sosyo-ekonomik durum, aile içindeki ilişkiler, ailenin özellikleri ve komşuluk çevresi, v.b.).
- 4) *Sosyal gelişim ve uyumu.* (Okulda arkadaş çevresi ve ilişkileri, okul dışında arkadaş çevresi ve ilişkileri, aile ve mahalle çevresi ve ilişkileri, v.b.).
- 5) *Okul özgeçmişi.* (Okul-öncesi, ilkökul, ortaokul, lise veya dengi okul dönemleri için akademik başarı ve başarısızlıkları, zayıf ve kuvvetli yanları, sınıf-dışı ve okul-dışı etkinlikleri, v.b.).
- 6) *Zihinsel özellikleri.* (Genel yetenekleri, özel yetenekleri, istidatları, v.b.).
- 7) *Bazı kişilik özellikleri.* (İlgileri, sevip sevmediği dersler ve etkinlikler, işlere karşı ilgisi, duygusal ve heyecansal özellikleri, güdülenme durumu, değer sistemi, inançları, v.b.).
- 8) *Eğitsel ve meslekî planları ve amaçları.* (Yöneldiği alanlar ve okullar, iş ve meslekler, iş tecrübesi, evlenme planları, genel olarak yaşam için çabalan, istekleri, v.b.).

Yıldız bu alanları aşağıdaki kategorilere ayırmıştır(Yıldız, 2006 s.63):

- 1) Kimlik ve kişisel bilgileri
- 2) Özel yetenekleri ve ilgileri
- 3) Zeka alanları
- 4) Ailesinin sosyo-ekonomik özellikleri
- 5) Kültürel özellikleri
- 6) Öğrenme stilleri
- 7) Temel kişilik özellikleri

Yeşilyaprak ise öğrencinin tanınması gerekli alanları genel olarak şöyle sınıflamıştır (Yeşilyaprak, 2006, s.269):

- 1) Bireyin fiziksel, biyolojik özelliklerini tanıma,
- 2) Davranışsal özelliklerini tanıma,
- 3) Sosyo-kültürel ve ekonomik koşullarını tanıma

Literatür incelendiğinde görüldüğü üzere öğrenci tanıma alanları ile ilgili çeşitli sınıflandırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmada öğrenci tanınması gereken özelliklerini aşağıdaki gibi alanlarda sınıflandırılmıştır:

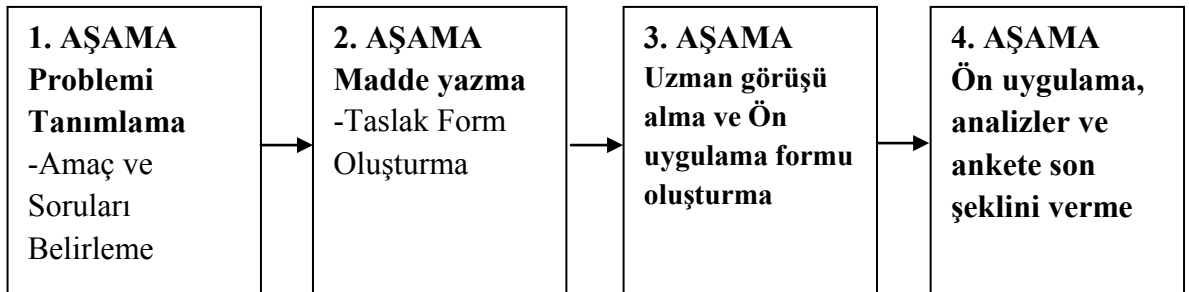
- 1) **Genel-Kimlik Bilgileri Alanı** (Adı, soyadı, okul no, sınıfı, doğum tarihi, anne-babanın öz/üvey, sağ/vefat, birlikte/ayrı, ekonomik düzey durumu, kardeş bilgileri, okuldaki özel durumu v.b.).
- 2) **Okul- Akademik Alan** (Öğrencinin okula karşı tutumu, okuldaki yaşantısı, derslere ve ders dışı faaliyetlere olan katılımı v.b.).
- 3) **Ebeveyn-Aile Alanı** (Öğrencinin ev yaşantısını, anne-baba-kardeş ilişkilerini, aile üyelerinin tutum ve davranışları v.b.).
- 4) **Sağlık-Temizlik Alanı** (Öğrencinin kronik hastalık durumu, ilaç kullanımı, hastane yaşantısı, beslenme alışkanlıkları, temizlik alışkanlıkları v.b.).
- 5) **Kişisel-Bireysel Alan** (Öğrencinin duygu, düşünce ve davranış özelliklerini, benlik algısı v.b.).
- 6) **Kişilerarası- Sosyal Alan** (Öğrencinin arkadaş ilişkilerini, yaşadığı sorunları, oynadığı oyunları, sosyal becerilerini, uyum sorunları v.b.).
- 7) **Yetenek-İlgi- Bilişsel Alan** (Öğrencinin yeteneklerini, yeteneklerine dair çabalarını, ilgilerini, dikkat, unutma ve öğrenme gibi bilişsel süreçlerini v.b.).
- 8) **Diğer Alan** (Öğrencinin yukarıdaki alanlara girmeyen ve tanınması gereken, değer, TV, İnternet, sosyal medya kullanımı v.b.).

BÖLÜM III YÖNTEM

3. 1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilkokul ve ortaokulların rehberlik servislerinde kullanılmak üzere öğrencileri daha iyi tanıma amaçlı; öğrencinin kendisinden, ailesinden ve öğretmeninden bilgi alınmasına dayalı, öğrencilerin çeşitli alanlarını tanımayı sağlayan bir envanter geliştirmektir. Araştırmada yöntem olarak anket geliştirme süreci uygulanmıştır. Bu süreç şekil 3.1’de verilmiştir:

Şekil 3. 1. Anket Geliştirme Süreci

Şekil 3.1. Anket geliştirme süreci (Büyüköztürk vd., 2008, s.124).

Envanter geliştirme çalışmasında öncelikli olarak öğrencilerin özellik alanlarına göre literatür taraması yapılmıştır. Oluşturulan madde havuzundan taslak form oluşturulmuştur. Daha sonra taslak form çalışma grubundaki uzmanlara uzman görüşü için sunulmuştur.

Uzman Görüşü o alanda çalışan yetkili ve uzman kişilerin o testin, ölçülmek istenen niteliği yeterli ve uygun bir biçimde ölçtüğüne ilişkin yorum ve görüşlerinin alınması diğer bir mantıksal yoldur. Uzman kişi(ler), hem testin hazırlandığı bilim alanını hem de test sorusu hazırlama teknik ve yöntemlerini iyi bilen kişi(ler)dir. Test uzman kişilere incelenir ve eleştiri ve önerileri doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılır (Şeker ve Gençdoğan, 2006, s44).

Uzmanların her bir sorunun geçerli olduğu noktasında uyuşma düzeylerinin %90-100 olması beklenir. Uzmanların %70- 80 oranında uyuşma gösterdikleri maddeler, eleştirilere göre düzeltmek yapılarak ölçekte tutulabilir (Büyüköztürk vd., 2008, s.133).

Uzman görüşünden alınan geribildirimler sonucunda öğrenci tanıma envanteri ilkokul- öğrenci tanıma envanteri ortaokul asıl formları oluşturulmuştur.

3. 2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında İlkokul- Ortaokul- RAM ve Üniversite’de çalışmakta olan Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmenlerden oluşturulmuştur. Çalışma grubu için en az 5 yıl mesleki deneyim sahibi olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Çalışma Grubuna ait betimsel veriler tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3. 1. Çalışma Grubu Kişisel Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

	İlkokul		Ortaokul		RAM		Üniversite		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Cinsiyet										
Erkek	1	4,3	3	13,0	3	13,0	3	13,0	10	43,5
Kadın	4	17,4	3	13,0	5	21,7	1	4,3	13	56,5
Yaş										
25-30	5	21,7	5	21,7	2	8,7	2	8,7	14	60,9
31-35	0	0	0	0	3	13,0	2	8,7	5	21,7
35ve Üstü	0	0	1	4,3	3	13,0	0	0	4	17,4
Mesleki Kıdem										
5-10 Yıl	5	21,7	6	26,1	3	13,0	3	13,0	17	73,9
11-15 Yıl	0	0	0	0	2	8,7	1	4,3	3	13,0
16 ve Üstü Yıl	0	0	0	0	3	13,0	0	0	3	13,0
Eğitim Düzeyi										
Lisans	2	8,7	5	21,7	5	21,7	0	0	12	52,2
Yüksek Lisans	2	8,7	1	4,3	2	8,7	2	8,7	7	30,4
Doktora ve üstü	1	4,3	0	0	1	4,3	2	8,7	4	17,4

Tablo 3. 1.’de görüldüğü üzere uzman grubunda bulunan erkeklerin 1’i (%4,3) ilkokul, 3’ü (%13,0) ortaokul, 3’ü (%13,0) RAM, 3’ü (%13,0) üniversitede; kadınların 4’ü (%17,4) ilkokul, 3’ü (%13,0) ortaokul, 5’i (%21,7) RAM, 1’i (%4,3) üniversitede çalışmaktadır. 25-30 yaş arası uzmanlardan 5’i (%21,7) ilkokul, 5’i (%21,7) ortaokul, 2’si (%8,7) RAM, 2’si (%8,7) üniversitede; 31-35 yaş arası uzmanlardan 3’ü (%13,0) RAM, 2’si (%8,7) üniversitede; 35ve üstü yaşındaki uzmanlardan 1’i (%4,3) ortaokul, 3’ü (%13,0) RAM’da çalışmaktadır. 5-10 yıl arası kıdemi olan uzmanlardan 5’i (%21,7) ilkokul, 6’sı (%26,1) ortaokul, 3’ü (%13,0) RAM, 3’ü (%13,0) üniversitede; 11-15 yıl arası kıdemi olan uzmanlardan 2’si (%8,7) RAM, 1’i (%4,3) üniversitede; 15 ve üstü kıdeme sahip olan uzmanların 3’ü (%13,0) RAM’da çalışmaktadır. Lisans düzeyindeki uzmanlardan 2’si (%8,7) ilkokul, 5’i (%21,7) ortaokul, 5’i (%21,7) RAM’da; Yüksek lisans düzeyindeki uzmanlardan 2’si (%8,7) ilkokul, 1’i (%4,3) ortaokul, 2’si (%8,7)

RAM, 2'si (%8,7) üniversitede; Doktora ve üstü düzeydeki uzmanların 1'i (%4,3) ilkokul, 1'i (%4,3) RAM, 2'si (%8,7) üniversitede çalışmaktadır.

3. 3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve araştırma sürecinde geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkokul ve ortaokul taslak form ve asıl form oluşturmaktadır.

3. 4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel bilgi formu ve taslak form çalışma grubundaki uzmanlara bireysel olarak elden veya e-posta yoluyla ulaştırılmıştır. Daha sonra formlar toplanmış ve çözümleme işlemine geçilmiştir.

3. 5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Verilerin analizi aşamasında madde havuzu uzman görüşlerine göre değerlendirilmesi için betimsel analiz yapılmıştır. Betimsel analizde uzman görüşleri “uygun”, “geliştirilmeli” ve “çıkarılmalı” görüşlerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri saptanmıştır. Analizlerde SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır.

BÖLÜM IV BULGULAR

4. 1. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formuna Ait Uzman Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 4. 1. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Genel - Kimlik Bilgileri Alanı İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Genel –Kimlik Bilgileri	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Adı-Soyadı	23	100	0	0	0	0
2. Sınıfı	23	100	0	0	0	0
3. Okul numarası	23	100	0	0	0	0
4. Doğum tarihi/ yaşı	22	95,7	1	4,3	0	0
5. Görüşme Tarihi	23	100	0	0	0	0
6. Görüşme Yapılan Kişi	16	69,6	7	30,4	0	0
7. Kısaca Görüşme Sebebi	15	65,2	8	34,8	0	0
8. Ebeveyn Bilgileri	17	73,9	6	26,1	0	0
9. Öğrencinin Velisi Kim	18	78,3	3	13,0	2	8,7
10. Boşanmış Aile çocuğu mu	15	65,2	8	34,8	0	0
11. Kaç kardeşi var?	19	82,6	4	17,4	0	0
12. Ailenin Sosyo-ekonomik Düzeyi	20	87,0	2	8,7	1	4,3
13. Okul öncesi eğitim aldı mı	23	100	0	0	0	0
14. Özel Eğitim Öğrencisi mi	19	82,6	3	13,0	1	4,3
15. Okula Nakil mi geldi	23	100	0	0	0	0
16. Görüşme Yapan Psikolojik Danışman	21	91,3	2	8,7	0	0

Tablo 4. 1.'de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkököl formu genel - kimlik bilgileri alanı için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 1., 2., 3., 5., 13. ve 15. sorular için 23(%100), 4. soru için 22(%95,7), 16. soru için 21(%91,3), 12. soru için 20(%87,0), 11. ve 14. soru için 19 (%82,6), 9. soru için 18(%78,3), 8. soru için 17(%73,9), 6. Soru için 16(%69,9), 7. ve 10. soru için 15(%65,2), uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 7. ve 10. soru için 8(%34,8), 6. soru için 7(%30,4), 8. soru için 6(%26,1), 11. soru için 4(%17,4), 9. ve 14. soru için 3(%13,0), 12. ve 16.soru için 2(%8,7), 4. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 9. soru için 2(%8,7), 12. ve 14. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Öğrenci tanıma envanteri ilkököl formu genel - kimlik bilgileri alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek soru olmadığı için yer verilmemiştir.

Tablo 4. 2. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Okul-Akademik Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Okul-Akademik Alan/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Okulu seviyor musun?	18	78,3	4	17,4	1	4,3
2. Okul-sınıf- bahçe güzel mi?	14	60,9	5	21,7	4	17,4
3. Okul-sınıf- bahçe temiz mi?	12	52,2	4	17,4	7	30,4
4. Öğretmenlerini/ Öğretmenini seviyor musun?	17	73,9	5	21,7	1	4,3
5. Okulda seni üzen bir şey var mı?	20	87,0	3	13,0	0	0
6. Sınıfta seni üzen bir şey var mı?	19	82,6	3	13,0	1	4,3
7. Sevmediğin ders var mı?	19	82,6	3	13,0	1	4,3
8. Ödevleri Yardımsız yapabiliyor musun?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
9. Okul dışında bir eğitim-kurs alıyor musun?	23	100	0	0	0	0
10. Bir işte çalışıyor musun?	21	91,3	2	8,7	0	0
11. Dershaneye gidiyor musun?	17	73,9	2	8,7	4	17,4
12. Okul dışı sosyal faaliyetlere katılıyor musun? (Kurs, spor, tiyatro vb.)	21	91,3	2	8,7	0	0

Tablo 4. 2’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkököl formu okul-akademik alan/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 9. soru için 23(% 100), 8., 10. ve 12.soru için 21(% 91,3), 5.soru için 20(% 87,0), 6. ve 7. soru için 19(% 82,6), 1. soru için 18 (% 78,3), 11. ve 4. soru için 17(% 73,9), 2. Soru için 14(% 60,9), 3. soru için 12(% 52,2) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 2. ve 4. soru için 5(% 21,7), 1. ve 3. soru için 4(% 17,4), 5., 6. ve 7. soru için 3(% 13,0), 10. ve 11. soru için 2(% 8,7), 8 soru için 1(% 4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 3 soru için 7(% 30,4), 2. ve 11. soru için 4(% 17,4), 1., 4., 6., 7. ve 8. soru için 1(% 4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 3. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Okul-Akademik Alanı Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Okul-Akademik Alan/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Okulda yaşadığı olumsuz bir yaşantı var mı?	19	82,6	4	17,4	0	0
2. Sınıf/ Okul kurallarına uyuyor mu?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
3. Derse aktif olarak katılır mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
4. Ders başarısı sınıf seviyesinde mi?	18	78,3	4	17,4	1	4,3
5. Okul ile ilgili sorumluluklarının bilincinde mi?	23	100	0	0	0	0
6. Ödevlerini zamanında yapar mı?	23	100	0	0	0	0
7. Ödevlerini yardımsız yapar mı?	23	100	0	0	0	0
8. Sınıfta/ Okulda sosyal faaliyetlere katılır mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
9. Öğretmenleri/ Öğretmeni ile ilişkisi nasıl?	23	100	0	0	0	0

Okul-Akademik Alan/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
10. Devamsızlık yapıyor mu?	22	95,7	1	4,3	0	0

Tablo 4. 3'te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu okul-akademik alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 5., 6., 7. ve 9. soru için 23(% 100), 4., 8.ve 10.soru için 22(% 95,7), 2.soru için 21(% 91,3), 1. soru için 19(% 82,6), 4. soru için 18 (%78,3) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 1. ve 4. soru için 4(% 17,4), 2., 3., 8. ve 10. soru için 1(% 4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 2. ve 4. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu okul-akademik alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 4. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Okul-Akademik Alanı İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Okul-Akademik Alan	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. En çok sevdiğin ders nedir?	4	17,4
2. Sınıfta oturduğun yeri seviyor musun?	1	4,3
3. Sevdiğin dersler nelerdir?	1	4,3
4. Sizce çocuğunuz üretken, yaratıcı mı?(veli)	1	4,3
5. En başarılı olduğun ders nedir?	1	4,3
6. Evde ders çalışma ortamının uygun mu?	1	4,3

Tablo 4. 4'te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu okul-akademik alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorulardan 1. soru için 4(% 17,4), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 5. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Ebeveyn- Aile Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Ebeveyn- Aile Alanı /Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Kiminle Yaşıyorsun?	19	82,6	4	17,4	0	0
2. Aileni seviyor musun?	15	65,2	4	17,4	4	17,4
3. Başka bir ailede büyümek ister miydin?	15	65,2	5	21,7	3	13,0
4. Uzun süreli aileden hiç ayrı kaldın mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
5. Kardeşlerinle ilişkilerin nasıl? (kardeşi varsa)	22	95,7	1	4,3	0	0
6. Ev işlerinde ailene yardımcı oluyor musun?	22	95,7	1	4,3	0	0

Ebeveyn- Aile Alanı /Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
7. Ailendeki kişilerle vakit geçirmeyi sever misin?	21	91,3	1	4,3	1	4,3

Tablo 4. 5'te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu ebeveyn- aile alan/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 5.ve 6.soru için 22(% 95,7), 4. ve 7. soru için 21(% 91,3), 1. soru için 19(% 82,6), 2. ve 3. soru için 15 (%65,2) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 3. soru için 5 (%21,7), 1. ve 2. soru için 4(% 17,4), 4. soru için 2 (%8,7) 5., 6. ve 7. soru için 1(% 4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 2.soru için 4(% 17,4), 3. soru için 3 (%13,0), 7. soru için 1(% 4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 6. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Ebeveyn-Aile Alanı Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Ebeveyn-Aile Alan/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Ebeveyn kaybı var mı?	20	87,0	3	13,0	0	0
2. Ebeveynlere bağlılığı nasıl?	18	78,3	3	13,0	2	8,7
3. Aile içi şiddet var mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
4. Öğrenci ailenin ekonomik durumunu dikkate alır mı?	18	78,3	4	17,4	1	4,3
5. Ailesini sever mi?	17	73,9	5	21,7	1	4,3
6. Temel ihtiyaçları yeterince karşılanıyor mu?	23	100	0	0	0	0
7. Kardeş Kıskançlığı yaşıyor mu? (kardeşi varsa)	22	95,7	1	4,3	0	0
8. Temizlik ve sağlığı ile ilgileniliyor mu?	20	87,0	1	4,3	2	8,7
9. Akraba (geniş aile) ilişkileri nasıl?	20	87,0	1	4,3	2	8,7
10. Öğretmen-aile iletişimi nasıl?	22	95,7	1	4,3	0	0
11. Aile içinde öğrenciyi etkileyebilecek travmatik bir yaşantı oldu mu?	23	100	0	0	0	0
12. Çocuğa yetişkin sorumlulukları veriliyor mu?	19	82,6	4	17,4	0	0

Tablo 4. 6'da görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu ebeveyn-aile alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 6. ve 11. soru için 23(% 100), 7.ve 10.soru için 22(% 95,7), 3. soru için 21(%91,3), 1., 8. ve 9. soru için 20(%87,0), 12. soru için 19(% 82,6), 2. ve 4. soru için 18 (%78,3), 5. soru için 17 (%73,9), uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 5. soru için 5(%21,7), 4. ve 12. soru için 4(% 17,4), 1. ve 2. soru için 3(%13,0), 3. soru için 2 (%8,7), 7., 8., 9. ve 10. soru için 1(%4,3) uzman tarafından

“geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 2., 8. ve 9. soru için 2(%8,7), 4. ve 5. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu ebeveyn-aile alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 7. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Ebeveyn-Aile Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Ebeveyn-Aile Alan/	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. Evde seni üzen bir şey var mı?	2	8,7
2. Kendine ait odan var mı?	1	4,3
3. Ailenden en iyi kimle anlaşırsın?	1	4,3
4. Anne babanla zaman geçirmekten hoşlanır mısın?	1	4,3
5. Ailenle ilgili neyin değişmesini istersin?	1	4,3
6. Evinizde kimler yaşıyor?	3	13,0
7. Sırrını ailenden kiminle paylaşırsın?	1	4,3
8. Ailende sana zarar veren biri var mı?	1	4,3
9. Anne babanın yerinde olsan nasıl davranırdın?	1	4,3

Tablo 4. 7’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu ebeveyn-aile alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorulardan 6. soru için 3(% 13,0), 1. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 8. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Sağlık-Temizlik Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Sağlık-Temizlik Alanı/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Çabuk hasta olur musun?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
2. Sürekli (kronik) bir hastalığın var mı? (astım vb.)	21	91,3	2	8,7	0	0
3. Gözlerinle ilgili rahatsızlığın var mı?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
4. Kulaklarınla ilgili rahatsızlığın var mı?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
5. Konuşmayla ilgili rahatsızlığın var mı?	19	82,6	3	13,0	1	4,3
6. Temizlik alışkanlığın nasıl?	15	65,2	5	21,7	3	13,0
7. İlaç kullanmayı sever misin?	9	39,1	8	34,8	6	26,1
8. Hastalanınca ailen seni hemen hastaneye götürür mü?	17	73,9	5	21,7	1	4,3
9. Ailen seni gereksiz yere hastaneye götürür mü?	15	65,2	3	13,0	5	21,7
10. Sportif faaliyetleri sever misin?	22	95,7	1	4,3	0	0

Tablo 4. 8’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkokul formu Sağlık-temizlik alanı/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 10.soru için 22(% 95,7), 2., 3. ve 4..soru için 21(% 91,3), 1. soru için 20(%87,0), 5. soru için 19(% 82,6), 8. soru için 17 (%73,9), 7. soru için 9 (%39,1) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 7. soru için 8(%34,8), 6. soru için 5(%21,7), 5. ve 9. soru için 3(%13,0), 1. ve 2. soru için 2 (%8,7), 3., 4. ve 10. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 7. soru için 6(%26,1), 9. soru için 5(%21,7), 6. soru için 3(%13,0), 1., 3., 4., 5. ve 8. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 9. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Sağlık -Temizlik Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Sağlık-Temizlik Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Sağlığına dikkat eder mi?	23	100	0	0	0	0
2. Beslenmesine (sağlıklı beslenme) dikkat eder mi?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
3. Aile çocuğun beslenmesine dikkat eder mi?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
4. Uzun süreli hastane yaşantısı var mı?	23	100	0	0	0	0
5. Ailede kronik vb. hastalığı olan var mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
6. Önemli bir kaza geçirdi mi?	23	100	0	0	0	0
7. Hastaneye gitme ve ilaç kullanmaktan korkar mı?	22	95,7	0	0	1	4,3
8. Çevresini temiz tutar mı?	23	100	0	0	0	0
9. Çok abur-cubur yemek ister mi?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
10. Kilo sorunu var mı?	23	100	0	0	0	0

Tablo 4. 9’da görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkokul formu sağlık-temizlik alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 1., 4., 6., 8. ve 10. soru için 23(% 100), 5.ve 7.soru için 22(% 95,7), 2. ve 3. soru için 21(%91,3), 9. soru için 20(%87,0), uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 9. soru için 2 (%8,7), 2., 3. ve 5. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 2., 3., 7. ve 9. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ilkokul formu sağlık-temizlik alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 10. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Sağlık-Temizlik Alanı İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Sağlık-Temizlik Alanı/	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. Sürekli kullandığı ilaç var mı? (veli)	5	21,7
2. Spor yapar mısın?	1	4,3
3. Kişisel temizliği tek başına yapar mı?	2	8,7
4. Fiziksel görüntüsünü etkileyen sağlık sorunu var mı?	1	4,3
5. Hastalanınca ailen ne yapar?	1	4,3

Tablo 4. 10’da görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkököl formu sağlık-temizlik alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorulardan 1. soru için 5(%21,7), 3. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 11. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişisel- Bireysel Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kişisel- Bireysel Alanı/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Çabuk öfkelenir misin?	23	100	0	0	0	0
2. Heyecanını kontrol edebilir misin?	20	87,0	3	13,0	0	0
3. Korkuların var mı?	22	95,7	0	0	1	4,3
4. Aklına yeni ve ilginç şeyler gelir mi?	19	82,6	2	8,7	2	8,7
5. Yaşadığın sorunları kolay çözer misin?	22	95,7	1	4,3	0	0
6. Mutlu musun?	19	82,6	3	13,0	1	4,3
7. Haksızlığa uğradığın olur mu?	21	91,3	2	8,7	0	0
8. Karamsarlık yaşar mısın?	21	91,3	2	8,7	0	0
9. Duygu ve düşüncelerini rahatça ifade eder misin?	21	91,3	2	8,7	0	0

Tablo 4. 11’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkököl formu kişisel- bireysel alanı/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 1. soru için 23(% 100), 3.ve 5.soru için 22(% 95,7), 7., 8. ve 9. soru için 21(%91,3), 2. soru için 20(%87,0), 4.ve 6.soru için 19(% 82,6) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 2. ve 6. soru için 3(%13,0), 4., 7., 8. ve 9. soru için 2 (%8,7), 5. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 4. soru için 2 (%8,7), 3. ve 5. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 12. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişisel- Bireysel Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kişisel- Bireysel Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Kendi hakkında sorular sorar mı?(nasıl biriyim gibi?)	20	87,0	1	4,3	2	8,7
2. Başkalarına kolayca inanır mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
3. Fikirlerinde gereksiz direktir mi?	19	82,6	4	17,4	0	0
4. Yoğun nefret duygusu yaşar mı?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
5. Ailesine güvenir mi?	23	100	0	0	0	0
6. Arkadaşlarına güvenir mi?	22	95,7	0	0	1	4,3
7. Hakkını savunur mu?	23	100	0	0	0	0
8. Takıntıları var mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
9. Argo ve küfürlü konuşur mu?	23	100	0	0	0	0
10. Farklı ortamlarda duygusal durumu belirgin olarak değişir mi?	20	87,0	3	13,0	0	0

Tablo 4. 12’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkököl formu kişisel- bireysel alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 5., 7. ve 9.soru için 23(% 100), 6. ve 8.soru için 22(% 95,7), 2. ve 4. soru için 21(%91,3), 1. ve 10.soru için 20(%87,0), 3.soru için 19(% 82,6) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 3. soru için 4(17,4), 10. soru için 3(%13,0), 2. soru için 2 (%8,7), 1., 4. ve 8. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 1. soru için 2 (%8,7), 4. ve 6. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ilkököl formu kişisel- bireysel alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 13. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişisel- Bireysel Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Kişisel- Bireysel Alan	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. Öfkelerini kontrol edebilir mi?	1	4,3
2. Kendisine zarar verir mi?	1	4,3
3. Seni neler mutlu eder?	3	13,0
4. Daha önce hiç (psikolojik)uzman desteği aldı mı?	1	4,3
5. Yerinde olmak istediğin biri var mı?	2	8,7

Tablo 4. 13’te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkököl formu kişisel- bireysel alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorulardan 3. soru için

3(%13,0), 5. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 14. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kişilerarası- Sosyal Alanı/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Yeterince arkadaşın var mı?	17	73,9	5	21,7	1	4,3
2. Çok yakın arkadaşın (dost) var mı?	23	100	0	0	0	0
3. Sorunlarını- sıkıntılarını arkadaşlarıyla paylaşır mısın?	23	100	0	0	0	0
4. Arkadaşlarının sırlarını tutar mısın?	19	82,6	2	8,7	2	8,7
5. Kendini yalnız hisseder misin?	22	95,7	1	4,3	0	0
6. Arkadaş edinebilmek için çaba harcar mısın?	22	95,7	1	4,3	0	0
7. Arkadaşlar arasında gözde olmak ister misin?	19	82,6	3	13,0	1	4,3
8. Çok sık arkadaş değiştirir misin?	20	87,0	1	4,3	2	8,7
9. Kurallara uyar mısın?	18	78,3	3	13,0	2	8,7
10. Arkadaşlarına karşı kaba davranır mısın?	19	82,6	2	8,7	2	8,7
11. Arkadaşların sana kaba davranır mı?	20	87,0	1	4,3	2	8,7

Tablo 4. 14’te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkököl formu kişilerarası- sosyal alanı/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 2. ve 3.soru için 23(% 100), 5. ve 6.soru için 22(% 95,7), 8. ve 11.soru için 20(%87,0), 4., 7. ve 10. soru için 19(%82,6), 9. soru için 18(%78,3), 1. soru için 17(%73,9) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 1. soru için 5(21,7), 7. ve 9. soru için 3(%13,0), 4. ve 10. soru için 2 (%8,7), 5., 6., 8. ve 11. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 4., 8., 9., 10. ve 11. soru için 2 (%8,7), 1. ve 7. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 15. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kişilerarası- Sosyal Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Arkadaşlarından çok yakınır mı?	23	100	0	0	0	0
2. Yeni girdiği ortama uyum sorunu yaşar mı?	23	100	0	0	0	0
3. Zorba davranışlarda bulunur mu?	22	95,7	1	4,3	0	0
4. Zorbalığa maruz kalır mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
5. Kendinden küçüklerle iletişimi nasıl?	22	95,7	1	4,3	0	0
6. Kendinden büyüklerle iletişimi nasıl?	22	95,7	1	4,3	0	0

Kişilerarası- Sosyal Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
7. Kendini ifade edebilir mi?	22	95,7	1	4,3	0	0
8. Arkadaşları ile kavga eder mi?	23	100	0	0	0	0
9. Kavga vb. durumlarda sorgusuz arkadaşlarına destek verir mi?	19	82,6	2	8,7	2	8,7

Tablo 4. 15’te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu kişilerarası-sosyal alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 1. 2. ve 8.soru için 23(% 100), 3., 4., 5., 6. ve 7.soru için 22(% 95,7), 9. soru için 19(%82,6) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 9. soru için 2 (%8,7), 3., 4., 5., 6., ve 7. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 9. soru için 2 (%8,7) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu kişilerarası- sosyal alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 16. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Kişilerarası- Sosyal Alan	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. Arkadaşların fikirlerini önemser mi?	1	4,3
2. Arkadaşlarını kendi yaşlılarından mı seçer?	1	4,3
3. Arkadaşlarıyla ne tür oyunlar oynarsın?	2	8,7
4. Arkadaşlarını seçerken nelere dikkat eder?	1	4,3
5. Arkadaşların tarafından dışlanır mısın?	1	4,3
6. Kaç arkadaşın var?	2	8,7

Tablo 4. 16’da görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu kişilerarası-sosyal alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorulardan 3. ve 6. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 17. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. En yetenekli olduğun alan hangisidir?	21	91,3	2	8,7	0	0
2. Spor alanında yeteneğin var mı?	21	91,3	0	0	2	8,7
3. Sanat alanında yeteneğin var mı?	21	91,3	0	0	2	8,7

Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
4. Müzik ve müzik aletlerinde yeteneğin var mı?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
5. El becerileri (zanaat) alanında yeteneğin var mı?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
6. Mekanik alanda yeteneğin var mı?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
7. Yazma alanında yeteneğin var mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
8. En önemli İlgi alanın nedir?	21	91,3	2	8,7	0	0
9. Hayal kurmayı sever misin?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
10. Özel bir ilgin var mı?	20	87,0	1	4,3	2	8,7
11. Dikkatini derse vermekte zorlanıyor musun?	22	95,7	1	4,3	0	0
12. Öğrendiklerini çabuk unuttur musun?	22	95,7	1	4,3	0	0
13. Ezberlemekte zorlanır mısın?	21	91,3	2	8,7	0	0

Tablo 4. 17’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu yetenek-ilgi-bilişsel alanı/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 11. ve 12.soru için 22(% 95,7), 1., 2., 3., 5., 7., 8., 9. ve 13. soru için 21(%91,3) 4., 6. ve 10.soru için 20(%87,0) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 1., 4., 6., 7., 8. ve 13. soru için 2 (%8,7), 5., 9., 10., 11. ve 12. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 2., 3. ve 10. soru için 2 (%8,7), 4., 5., 6. ve 8. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 18. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yetenek-İlgi-Bilişsel Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Aile öğrencinin yeteneklerinin geliştirmesini destekler mi?	23	100	0	0	0	0
2. Aile öğrencinin ilgilerini önemser mi?	23	100	0	0	0	0
3. Öğretmen öğrencinin ilgilerini önemser mi?	23	100	0	0	0	0
4. Yeteneğini sergilemek ister mi?	23	100	0	0	0	0
5. Yarışmalara katılmak ister mi? (resim, şiir vb.)	23	100	0	0	0	0
6. Derslerini kolay kavrar mı?	22	95,7	0	0	1	4,3
7. Dikkatini toplar mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
8. Unutkanlık yaşar mı?	23	100	0	0	0	0
9. Öğrencinin çabası olmasına rağmen başarısız oluyor mu?	21	91,3	1	4,3	1	4,3

Tablo 4. 18’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu yetenek-ilgi-bilişsel alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 1. ,2. ,3., 4., 5. ve 8. soru için 23(% 100), 6. ve 7.soru için

22(% 95,7), 9. soru için 21(%91,3) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 7. ve 9. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 6. ve 9. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu yetenek-ilgi-bilişsel alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 19. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. Hangi dersleri daha kolay kavrarsın?	1	4,3
2. Hangi dersleri öğrenmekten zevk alırsın?	1	4,3
3. Derste ve ders dışında dikkatin çabuk dağılır mı?	2	8,7
4. İlgi duyduğun alanda ne gibi çabaların var?	1	4,3
5. Kullanabildiğin müzik aleti var mı?	1	4,3
6. Sevdiğin etkinlikler nelerdir?	1	4,3

Tablo 4. 19’da görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkökul formu yetenek-ilgi-bilişsel alan için uzmanların ekleme yapılabilecek sorulardan 3. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 20. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Diğer Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Diğer Alan/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Ne gibi sorumlulukların var?	19	82,6	4	17,4	0	0
2. Zor durumda kalan arkadaşlarına yardım eder misin?	23	100	0	0	0	0
3. Başkalarını çok sık eleştirir misin?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
4. Arkadaşlarına yardım eder misin?	21	91,3	2	8,7	0	0
5. Kendi hakkını savunur musun?	22	95,7	0	0	1	4,3
6. Haklı olduğunu düşündüğün başkalarının haklarını savunur musun?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
7. Televizyon çok vaktini alır mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
8. Bilgisayar/ İnternet kullanıyor musun?	23	100	0	0	0	0
9. Bilgisayar/ İnternette en çok yaparsın?	23	100	0	0	0	0
10. Bilgisayar başından ayrılmak zorunda kalınca neler hissedersin?	22	95,7	1	4,3	0	0
11. İnternetteki bilgilere güvenir misin?	22	95,7	1	4,3	0	0
12. Seni oldukça üzen bir olay yaşadın mı?	18	78,3	3	13,0	2	8,7

Tablo 4. 20’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkokul formu diğer alan/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 2., 8. ve 9. soru için 23(% 100), 5., 10. ve 11.soru için 22(% 95,7), 4. ve 7. soru için 21(%91,3) 3. ve 6. soru için 20(%87,0) 1. soru için 19(%82,6), 12. soru için 18(%78,3) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 1. soru için 4(%17,4), 12. soru için 3(%13,0), 3., 4., 6. ve 7. soru için 2 (%8,7), 10. ve 11. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 12. soru için 2 (%8,7), 3., 5. ve 6. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 21. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Diğer Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Diğer Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Sorumluluklarının bilincinde mi?	23	100	0	0	0	0
2. Büyüklerine karşı saygılı mıdır?	23	100	0	0	0	0
3. Akranlarını ve küçükleri sever mi?	23	100	0	0	0	0
4. Yardımsever ve paylaşımcı mı?	23	100	0	0	0	0
5. Sabırlı mı?	22	95,7	0	0	1	4,3
6. Nezaket kurallarına uyar mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
7. Kişisel mahremiyetine önem verir mi?	23	100	0	0	0	0
8. Televizyon karakterleri gündemini çok meşgul eder mi?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
9. Bilgisayar ve televizyon konusunda istediği olmayınca huzursuzluk çıkarır mı?	22	95,7	0	0	1	4,3
10. Travmatik bir yaşantısı var mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
11. Adaletli davranıp hakkına razı olur mu?	22	95,7	1	4,3	0	0

Tablo 4. 21’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkokul formu Diğer Alan/Öğretmen Veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 1., 2., 3., 4. ve 7. soru için 23(% 100), 5., 6. ve 9.soru için 22(% 95,7), 8. ve 10. soru için 21(%91,3) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 10. soru için 2(%8,7), 6., 8. ve 11. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 5., 8. ve 9. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ilkokul formu diğer alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 22. Öğrenci Tanıma Envanteri İlkokul Formu Diğer Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Diğer Alan	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. Ne olursa olsun doğru söylemeye özen gösterir mi?	1	4,3
2. Farklılıklara saygı duyar mı?	1	4,3
3. Günde kaç saat internete girersin?	2	8,7
4. Bilgisayarda online oyun oynar mısın?	1	4,3
5. Bilgisayar evin hangi odasında?	1	4,3

Tablo 4. 22’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ilkokul formu Diğer Alan için uzmanların ekleme yapılabilecek sorulardan 3. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

4. 2. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formuna Ait Uzman Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 4. 23. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Genel - Kimlik Bilgileri Alanı İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Genel –Kimlik Bilgileri	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Adı-Soyadı	23	100	0	0	0	0
2. Sınıfı	23	100	0	0	0	0
3. Okul numarası	23	100	0	0	0	0
4. Doğum tarihi/ yaşı	22	95,7	1	4,3	0	0
5. Görüşme Tarihi	23	100	0	0	0	0
6. Görüşme Yapılan Kişi	16	69,6	7	30,4	0	0
7. Kısaca Görüşme Sebebi	15	65,2	8	34,8	0	0
8. Ebeveyn Bilgileri	17	73,9	6	26,1	0	0
9. Öğrencinin Velisi Kim	18	78,3	3	13,0	2	8,7
10. Boşanmış Aile çocuğu mu	15	65,2	8	34,8	0	0
11. Kaç kardeşi var?	19	82,6	4	17,4	0	0
12. Ailenin Sosyo-ekonomik Düzeyi	20	87,0	2	8,7	1	4,3
13. Özel Eğitim Öğrencisi mi	19	82,6	3	13,0	1	4,3
14. Okula Nakil mi geldi	23	100	0	0	0	0
15. Görüşme Yapan Psikolojik Danışman	21	91,3	2	8,7	0	0

Tablo 4. 23.’te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu genel - kimlik bilgileri alanı için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 1., 2., 3., 5. ve 14. sorular için 23(%100), 4. Soru için 22(%95,7), 15. soru

için 21(%91,3), 12. soru için 20(%87,0), 11. ve 13. soru için 19(%82,6), 9. soru için 18(%78,3), 8. soru için 17(%73,9), 6. Soru için 16(%69,9), 7. ve 10. soru için 15(%65,2), uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 7. ve 10. soru için 8(%34,8), 6. soru için 7(%30,4), 8. soru için 6(%26,1), 11. soru için 4(%17,4), 9. ve 13. soru için 3(%13,0), 12. ve 15.soru için 2(%8,7), 4. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 9. soru için 2(%8,7), 12. ve 13. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu genel - kimlik bilgileri alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek soru olmadığı için yer verilmemiştir

Tablo 4. 24. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Okul-Akademik Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Okul-Akademik Alan/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Okulu seviyor musun?	18	78,3	4	17,4	1	4,3
2. Okul-sınıf- bahçe güzel mi?	14	60,9	5	21,7	4	17,4
3. Okul-sınıf- bahçe temiz mi?	12	52,2	4	17,4	7	30,4
4. Öğretmenlerini/ Öğretmenini seviyor musun?	17	73,9	5	21,7	1	4,3
5. Okulda seni rahatsız eden bir durum var mı?	20	87,0	2	8,7	2	4,3
6. Sınıfta seni rahatsız eden bir durum var mı?	19	82,6	2	8,7	2	8,7
7. Sevmediğin ders var mı?	19	82,6	3	13,0	1	4,3
8. Ödevleri Yardımsız yapabiliyor musun?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
9. Üst eğitim kurumları sınavlarına hazırlanıyor musun?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
10. Hangi mesleği seçmek istiyorsun?	20	87,0	3	13,0	0	0
11. Hangi liseye gideceğine karar verdin mi?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
12. Meslek seçimi hakkında düşünüyor musun?	16	69,6	5	21,7	2	8,7
13. Üniversite eğitimi almayı düşünüyor musun?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
14. Okul dışında bir eğitim-kurs alıyor musun?	23	100	0	0	0	0
15. Bir işte çalışıyor musun?	21	91,3	2	8,7	0	0
16. Dershaneye gidiyor musun?	17	73,9	2	8,7	4	17,4
17. Okul dışı sosyal faaliyetlere katılıyor musun? (Kurs, spor, tiyatro)	21	91,3	2	8,7	0	0

Tablo 4. 24’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu Okul-Akademik Alan/Öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 14. soru için 23(% 100), 8., 11., 13. ve 15.soru için 21(% 91,3), 5., 9. ve 10. soru için 20(% 87,0), 6. ve 7. soru için 19(% 82,6), 1. soru için 18 (% 78,3), 4. ve 16. soru için 17(% 73,9), 12. soru için 16(%69,6), 2. Soru için 14(% 60,9), 3. soru için 12(%5 2,2) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 2.,

4.ve 12. soru için 5(% 21,7), 1. ve 3. soru için 4(% 17,4), 7. ve 10. soru için 3(% 13,0), 5., 6., 9., 15., 16. ve 17. soru için 2(%8 ,7), 8., 11. ve 13.soru için 1(% 4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 3 soru için 7(% 30,4), 2. ve 16. soru için 4(%17,4), 5. 6. ve 12. soru için 2(%8,7), 1., 4., 7., 8., 9., 11. ve 13. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 25. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Okul-Akademik Alanı Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Okul-Akademik Alan/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Okulda yaşadığı olumsuz bir yaşantı var mı?	19	82,6	4	17,4	0	0
2. Sınıf/ Okul kurallarına uyuyor mu?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
3. Derse aktif olarak katılır mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
4. Ders başarısı sınıf seviyesinde mi?	18	78,3	4	17,4	1	4,3
5. Okul ile ilgili sorumluluklarının bilincinde mi?	23	100	0	0	0	0
6. Ödevlerini zamanında yapar mı?	23	100	0	0	0	0
7. Ödevlerini yardımsız yapar mı?	23	100	0	0	0	0
8. Sınıfta/ Okulda sosyal faaliyetlere katılır mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
9. Öğretmenleri/ Öğretmeni ile ilişkisi nasıl?	23	100	0	0	0	0
10. Meslek seçimi konusunda merakı var mı?	23	100	0	0	0	0
11. Disiplin /Davranış Problemleri var mı?	23	100	0	0	0	0
12. Devamsızlık yapıyor mu?	22	95,7	1	4,3	0	0

Tablo 4. 25’te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu okul-akademik alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 5., 6., 7. 9., 10. ve 11. soru için 23(% 100), 3., 8.ve 12.soru için 22(% 95,7), 2.soru için 21(% 91,3), 1. soru için 19(% 82,6), 4. soru için 18 (%78,3) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 1. ve 4. soru için 4(% 17,4), 2., 3., 8. ve 12. soru için 1(% 4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 2. ve 4. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu Okul-Akademik Alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 26. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Okul-Akademik Alanı İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Okul-Akademik Alan	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. En çok sevdiğin ders nedir?	4	17,4
2. Sevdiğin dersler nelerdir?	1	4,3

Okul-Akademik Alan	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
3. Sizce çocuğunuz üretken, yaratıcı mı?(veli)	1	4,3
4. En başarılı olduğun ders nedir?	1	4,3
5. Evde ders çalışma ortamının uygun mu?	2	8,7
6. Okulla ilgili sorunları aile ile paylaşır mı? (veli)	1	4,3
7. Kendine özgü çalışma metotların var mı?	2	8,7
8. Verimli ders çalışma yöntemlerini kullanıyor musun?	2	8,7

Tablo 4. 26’da görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu okul-akademik alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorulardan 1. soru için 4(% 17,4), 5., 7. ve 8. soru için 2(%8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 27. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Ebeveyn- Aile Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Ebeveyn- Aile Alanı /Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Kiminle Yaşıyorsun?	19	82,6	4	17,4	0	0
2. Aileni seviyor musun?	15	65,2	4	17,4	4	17,4
3. Başka bir ailede büyümek ister miydin?	15	65,2	5	21,7	3	13,0
4. Uzun süreli aileden hiç ayrı kaldın mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
5. Kardeşlerinle ilişkilerin nasıl? (kardeşi varsa)	22	95,7	1	4,3	0	0
6. Ailende sorunlarını paylaşabileceğin biri var mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
7. Ev işlerinde ailene yardımcı oluyor musun?	22	95,7	1	4,3	0	0
8. Ailen kararlarını destekler mi?	22	95,7	1	4,3	0	0
9. Ailendeki kişilerle vakit geçirmeyi sever misin?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
10. Ailen senden çok şey bekler mi?	16	69,6	4	17,4	3	13,0

Tablo 4. 27’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu Ebeveyn- Aile Alan/Öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 5., 7. ve 8.soru için 22(% 95,7), 4., 6. ve 9. soru için 21(% 91,3), 1. soru için 19(% 82,6), 10. soru için 16(%69,6), 2. ve 3. soru için 15 (%65,2) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 3. soru için 5 (%21,7), 1. ve 2. soru için 4(% 17,4), 4. ve 6.soru için 2 (%8,7) 5., 7., 8. ve 9. soru için 1(% 4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 2.soru için 4(% 17,4), 3. ve 10. soru için 3 (%13,0), 9. soru için 1(% 4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 28. Öğrenci Tanıma Envanteri ortaokul Formu Ebeveyn-Aile Alanı Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Ebeveyn-Aile Alan/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Ebeveyn kaybı var mı?	20	87,0	3	13,0	0	0
2. Ebeveynlere bağlılığı nasıl?	18	78,3	3	13,0	2	8,7
3. Aile içi şiddet var mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
4. Öğrenci ailenin ekonomik durumunu dikkate alır mı?	18	78,3	4	17,4	1	4,3
5. Ailesini sever mi?	17	73,9	5	21,7	1	4,3
6. Temel İhtiyaçları yeterince karşılanıyor mu?	23	100	0	0	0	0
7. Kardeş Kıskançlığı yaşıyor mu? (kardeşi varsa)	22	95,7	1	4,3	0	0
8. Eve giriş çıkış saatleri ile ilgili sorun yaşıyor mu?	23	100	0	0	0	0
9. Temizlik ve sağlığı ile ilgileniliyor mu?	20	87,0	1	4,3	2	8,7
10. Ebeveynlerle çatışma yaşıyor mu?	23	100	0	0	0	0
11. Akraba (geniş aile) ilişkileri nasıl?	20	87,0	1	4,3	2	8,7
12. Öğretmen-aile iletişimi nasıl?	22	95,7	1	4,3	0	0
13. Aile içinde öğrenciyi etkileyebilecek travmatik bir yaşantı oldu mu?	23	100	0	0	0	0
14. Çocuğa yetişkin sorumlulukları veriliyor mu?	19	82,6	4	17,4	0	0
15. Önemli konularda izin almadan kendi başına hareket eder mi?	23	100	0	0	0	0

Tablo 4. 28’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu ebeveyn-aile alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 6., 8., 10., 13. ve 15. soru için 23(% 100), 7.ve 12.soru için 22(% 95,7), 3. soru için 21(%91,3), 1., 9. ve 11. soru için 20(%87,0), 14. soru için 19(% 82,6), 2. ve 4. soru için 18 (%78,3), 5. soru için 17 (%73,9), uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 5. soru için 5(%21,7), 4. ve 14. soru için 4(% 17,4), 1. ve 2. soru için 3(%13,0), 3. soru için 2 (%8,7), 7., 9., 11. ve 12. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 2., 9. ve 11. soru için 2(%8,7), 4. ve 5. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu ebeveyn-aile alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 29. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Okul-Akademik Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Ebeveyn-Aile Alan/	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. Ailenle anlaşılamadığın konular var mı?	1	4,3
2. Kendine ait odan var mı?	1	4,3
3. Ailenden en iyi kimle anlaşırsın?	1	4,3
4. Anne babanla zaman geçirmekten hoşlanırsın mı?	1	4,3
5. Ailenle ilgili neyin değişmesini istersin?	1	4,3
6. Evinizde kimler yaşıyor?	3	13,0
7. Ailenin seni üzen beklentisi var mı?	1	4,3
8. Ailende sana zarar veren biri var mı?	1	4,3
9. Anne babanın yerinde olsan nasıl davranırdın?	1	4,3
10. Ailen fikirlerini önemser mi?	2	8,7
11. Annen ve baban sana aynı şekilde mi davranırlar?	1	4,3

Tablo 4. 29’da görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu ebeveyn-aile alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorulardan 6. soru için 3(% 13,0), 10. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 30. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Sağlık-Temizlik Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Sağlık-Temizlik Alanı/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Çabuk hasta olur musun?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
2. Sürekli (kronik) bir hastalığın var mı? (astım vb.)	21	91,3	2	8,7	0	0
3. Gözlerinle ilgili rahatsızlığın var mı?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
4. Kulaklarınla ilgili rahatsızlığın var mı?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
5. Konuşmayla ilgili rahatsızlığın var mı?	19	82,6	3	13,0	1	4,3
6. Temizlik alışkanlığın nasıl?	15	65,2	5	21,7	3	13,0
7. İlaç kullanmayı sever misin?	9	39,1	8	34,8	6	26,1
8. Hastalanınca ailen seni hemen hastaneye götürür mü?	17	73,9	5	21,7	1	4,3
9. Ailen seni gereksiz yere hastaneye götürür mü?	15	65,2	3	13,0	5	21,7
10. Sportif faaliyetleri sever misin?	22	95,7	1	4,3	0	0

Tablo 4. 30’da görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu sağlık-temizlik alanı/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 10.soru için 22(% 95,7), 2., 3. ve 4..soru için 21(% 91,3), 1. soru için 20(%87,0), 5. soru için 19(% 82,6), 8. soru için 17 (%73,9), 7. soru için 9 (%39,1)

uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 7. soru için 8(%34,8), 6. soru için 5(%21,7), 5. ve 9. soru için 3(%13,0), 1. ve 2. soru için 2 (%8,7), 3., 4. ve 10. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 7. soru için 6(%26,1), 9. soru için 5(%21,7), 6. soru için 3(%13,0), 1., 3., 4., 5. ve 8. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 31. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Sağlık -Temizlik Alan Öğretmen Ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Sağlık-Temizlik Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Sağlığına dikkat eder mi?	23	100	0	0	0	0
2. Beslenmesine (sağlıklı beslenme) dikkat eder mi?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
3. Aile çocuğun beslenmesine dikkat eder mi?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
4. Uzun süreli hastane yaşantısı var mı?	23	100	0	0	0	0
5. Ailede kronik vd. hastalığı olan var mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
6. Önemli bir kaza geçirdi mi?	23	100	0	0	0	0
7. Hastaneye gitme ve ilaç kullanmaktan korkar mı?	22	95,7	0	0	1	4,3
8. Kişisel temizliğine önem gösterir mi?	23	100	0	0	0	0
9. Çevresini temiz tutar mı?	23	100	0	0	0	0
10. Sağlığa zararlı alışkanlığı var mı?	23	100	0	0	0	0
11. Çok abur-cubur yemek ister mi?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
12. Kilo sorunu var mı?	23	100	0	0	0	0

Tablo 4. 31’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu sağlık-temizlik alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 1., 4., 6., 8. 9., 10. ve 12. soru için 23(% 100), 5.ve 7.soru için 22(% 95,7), 2. ve 3. soru için 21(%91,3), 11. soru için 20(%87,0), uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 11. soru için 2 (%8,7), 2., 3. ve 5. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 2., 3., 7. ve 11. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu sağlık-temizlik alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 32. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Sağlık-Temizlik Alanı İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Sağlık-Temizlik Alanı/	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. Sürekli kullandığı ilaç var mı? (veli)	5	21,7
2. Spor yapar mısın?	1	4,3
3. Sağlığa zararlı madde kullanır mı? (veli)	2	8,7

Sağlık-Temizlik Alanı/	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
4. Fiziksel görüntüsünü etkileyen sağlık sorunu var mı? (veli)	1	4,3
5. Hastalanınca ailen ne yapar?	1	4,3

Tablo 4. 32’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu sağlık-temizlik alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorulardan 1. soru için 5(%21,7), 3. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 33. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişisel- Bireysel Alanı Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kişisel- Bireysel Alanı/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Kendin hakkında düşünür müsün?	17	73,9	5	21,7	1	4,3
2. Çabuk öfkelenir misin?	23	100	0	0	0	0
3. Heyecanını kontrol edebilir misin?	20	87,0	3	13,0	0	0
4. Fiziksel görünümünden memnun musun?	22	95,7	0	0	1	4,3
5. Korkuların var mı?	22	95,7	0	0	1	4,3
6. Aklına yeni ve ilginç şeyler gelir mi?	19	82,6	2	8,7	2	8,7
7. Yaşadığın sorunları kolay çözer misin?	22	95,7	1	4,3	0	0
8. Mutlu musun?	19	82,6	3	13,0	1	4,3
9. Başkalarının senin hakkındaki düşünceni önemser misin?	22	95,7	1	4,3	0	0
10. Haksızlığa uğradığın olur mu?	21	91,3	2	8,7	0	0
11. Karamsarlık yaşar mısın?	21	91,3	2	8,7	0	0
12. Duygu ve düşüncelerini rahatça ifade eder misin?	21	91,3	2	8,7	0	0

Tablo 4. 33’te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu kişisel-bireysel alanı/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 2. soru için 23(% 100), 4., 5., 7. ve 9.soru için 22(% 95,7), 10., 11. ve 12. soru için 21(%91,3), 3. soru için 20(%87,0), 6.ve 8.soru için 19(% 82,6), 1. soru için 17(%73,9) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 1. soru için 5(%21,7), 3. ve 8. soru için 3(%13,0), 6., 10., 11. ve 12. soru için 2 (%8,7), 5.ve 9. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 6. soru için 2 (%8,7), 1., 4., 5. ve 8. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 34. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişisel- Bireysel Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kişisel- Bireysel Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Kendi hakkında sorular sorar mı?(nasıl biriyim gibi?)	20	87,0	1	4,3	2	8,7
2. Başkalarına kolayca inanır mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
3. Fikirlerinde gereksiz direktir mi?	19	82,6	4	17,4	0	0
4. Yoğun nefret duygusu yaşar mı?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
5. Ailesine güvenir mi?	23	100	0	0	0	0
6. Arkadaşlarına güvenir mi?	22	95,7	0	0	1	4,3
7. Hakkını savunur mu?	23	100	0	0	0	0
8. Takıntıları var mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
9. Argo ve küfürlü konuşur mu?	23	100	0	0	0	0
10. Farklı ortamlarda duygusal durumu belirgin olarak değişir mi?	20	87,0	3	13,0	0	0

Tablo 4.34'te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu kişisel- bireysel alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda; 5. 7. ve 9.soru için 23(% 100), 6. ve 8.soru için 22(% 95,7), 2. ve 4. soru için 21(%91,3), 1. ve 10.soru için 20(%87,0), 3.soru için 19(% 82,6) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 3. soru için 4(17,4), 10. soru için 3(%13,0), 2. soru için 2 (%8,7), 1., 4. ve 8. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 1. soru için 2 (%8,7), 4. ve 6. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu kişisel- bireysel alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 35. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişisel- Bireysel Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Kişisel- Bireysel Alan	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. Öfkelerini kontrol edebilir mi?	1	4,3
2. Kendisine zarar verir mi?	1	4,3
3. Seni neler mutlu eder?	3	13,0
4. Başarısızlığa karşı endişeli midir?	1	4,3
5. Kendisine güvenir mi?(Özgüven)	2	8,7
6. Hatalarını kabul eder mi?	1	4,3
7. Daha önce hiç (psikolojik)uzman desteği aldı mı?	1	4,3
8. Yerinde olmak istediğin biri var mı?	2	8,7

Tablo 4. 35'te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu kişisel - bireysel alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorulardan 3. soru için 3(%13,0), 5. ve 8. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 36. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kişilerarası- Sosyal Alanı/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Yeterince arkadaşın var mı?	17	73,9	5	21,7	1	4,3
2. Çok yakın arkadaşın (dost) var mı?	23	100	0	0	0	0
3. Sorunlarını- sıkıntılarını arkadaşlarıyla paylaşır mısın?	23	100	0	0	0	0
4. Arkadaşlarının sırlarını tutar mısın?	19	82,6	2	8,7	2	8,7
5. Kendini yalnız hisseder misin?	22	95,7	1	4,3	0	0
6. Arkadaş edinebilmek için çaba harcar mısın?	22	95,7	1	4,3	0	0
7. Arkadaşlar arasında gözde olmak ister misin?	19	82,6	3	13,0	1	4,3
8. Çok sık arkadaş değiştirir misin?	20	87,0	1	4,3	2	8,7
9. Kurallara uyar mısın?	18	78,3	3	13,0	2	8,7
10. Ailen arkadaş çevrene müdahale eder mi?	22	95,7	1	4,3	0	0
11. Arkadaşlarına karşı kaba davranır mısın?	19	82,6	2	8,7	2	8,7
12. Arkadaşların sana kaba davranır mı?	20	87,0	1	4,3	2	8,7

Tablo 4. 36'da görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu kişilerarası- sosyal alanı/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 2. ve 3.soru için 23(% 100), 5. 6. ve 10.soru için 22(% 95,7), 8. ve 12.soru için 20(%87,0), 4., 7. ve 11. soru için 19(%82,6), 9. soru için 18(%78,3), 1. soru için 17(%73,9) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 1. soru için 5(21,7), 7. ve 9. soru için 3(%13,0), 4. ve 11. soru için 2 (%8,7), 5., 6., 8., 10. ve 12. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 4., 8., 9., 11. ve 12. soru için 2 (%8,7), 1. ve 7. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 37. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kişilerarası- Sosyal Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Arkadaşlarından çok yakınır mı?	23	100	0	0	0	0
2. Yeni girdiği ortama uyum sorunu yaşar mı?	23	100	0	0	0	0

Kişilerarası- Sosyal Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
3. Zorba davranışlarda bulunur mu?	22	95,7	1	4,3	0	0
4. Zorbalığa maruz kalır mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
5. Kendinden küçüklerle iletişimi nasıl?	22	95,7	1	4,3	0	0
6. Kendinden büyüklerle iletişimi nasıl?	22	95,7	1	4,3	0	0
7. Kendini ifade edebilir mi?	22	95,7	1	4,3	0	0
8. Arkadaşları ile kavga eder mi?	23	100	0	0	0	0
9. Kavga vb. durumlarda sorgusuz arkadaşlarına destek verir mi?	19	82,6	2	8,7	2	8,7
10. Arkadaş grubu (klik) var mı?	23	100	0	0	0	0

Tablo 4. 37’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu kişilerarası-sosyal alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 1., 2., 8. ve 10. soru için 23(% 100), 3., 4., 5., 6. ve 7.soru için 22(% 95,7), 9. soru için 19(%82,6) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 9. soru için 2 (%8,7), 3., 4., 5., 6., ve 7. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 9. soru için 2 (%8,7) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu kişilerarası- sosyal alanı için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 38. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Kişilerarası- Sosyal Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Kişilerarası- Sosyal Alan	Eklenmesi Uygun Sorular	
	f	%
1. Arkadaşların fikirlerini önemser mi?	1	4,3
2. Arkadaşlarıyla ne tür oyunlar oynarsın?	1	4,3
3. Başkalarına kasıtlı zarar verir mi?	1	4,3
4. Arkadaşlarını seçerken nelere dikkat eder?	1	4,3
5. Arkadaşların tarafından dışlanır mısın?	1	4,3
6. Kaç arkadaşın var?	2	8,7
7. Arkadaşlarına kaba davranır mı?	1	4,3

Tablo 4. 38’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu kişilerarası-sosyal alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorulardan 6. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 39. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. En yetenekli olduğun alan hangisidir?	21	91,3	2	8,7	0	0
2. Spor alanında yeteneğin var mı?	21	91,3	0	0	2	8,7
3. Sanat alanında yeteneğin var mı?	21	91,3	0	0	2	8,7
4. Müzik ve müzik aletlerinde yeteneğin var mı?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
5. El becerileri (zanaat) alanında yeteneğin var mı?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
6. Mekanik alanda yeteneğin var mı?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
7. Yazma alanında yeteneğin var mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
8. İkna yeteneğin var mı?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
9. Özel bir alanda yeteneğin var mı?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
10. En önemli ilgi alanın nedir?	21	91,3	2	8,7	0	0
11. İlgi duyduğun konular değişir mi?	20	87,0	1	4,3	2	8,7
12. Hayal kurmayı sever misin?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
13. Özel bir ilgin var mı?	20	87,0	1	4,3	2	8,7
14. Dikkatini derse vermekte zorlanıyor musun?	22	95,7	1	4,3	0	0
15. Soyut konuları anlamakta zorlanır mısın?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
16. Öğrendiklerini çabuk unuttur musun?	22	95,7	1	4,3	0	0
17. Ezberlemekte zorlanır mısın?	21	91,3	2	8,7	0	0

Tablo 4. 39’da görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu yetenek-ilgi-bilişsel alanı/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 14. ve 16.soru için 22(% 95,7), 1., 2., 3., 5., 7., 8., 9. , 10., 12. ve 17. soru için 21(%91,3) 4., 6., 11., 13. ve 15. soru için 20(%87,0) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 1., 4., 6., 7.,10., 15. ve 17. soru için 2 (%8,7), 5., 8., 9., 11., 12., 13., 14. ve 16. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 2., 3., 11. ve 13. soru için 2 (%8,7), 4., 5., 6., 8., 9., 12. ve 15. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 40. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yetenek-İlgi-Bilişsel Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Aile öğrencinin yeteneklerinin geliştirmesini destekler mi?	23	100	0	0	0	0
2. Aile öğrencinin ilgilerini önemser mi?	23	100	0	0	0	0
3. Öğretmen öğrencinin ilgilerini önemser mi?	23	100	0	0	0	0
4. İlgiilerine dair hedefi var mı?	23	100	0	0	0	0
5. Yeteneği olmadığı alanlara ilgisi var mı?	21	91,3	0	0	2	8,7

Yetenek-İlgi-Bilişsel Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
6. Yeteneğini sergilemek ister mi?	23	100	0	0	0	0
7. Yarışmalara katılmak ister mi? (resim, şiir vb.)	23	100	0	0	0	0
8. Derslerini kolay kavrar mı?	22	95,7	0	0	1	4,3
9. Dikkatini toplar mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
10. Unutkanlık yaşar mı?	23	100	0	0	0	0
11. Öğrencinin çabası olmasına rağmen başarısız oluyor mu?	21	91,3	1	4,3	1	4,3

Tablo 4. 40'ta görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu yetenek-ilgi-bilişsel alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 1., 2., 3., 4., 6., 7. ve 10. soru için 23(% 100), 8. ve 9.soru için 22(% 95,7), 5. ve 11. soru için 21(%91,3) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 9. ve 11. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 5. soru için 2(%8,7), 8. ve 11. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu yetenek-ilgi-bilişsel alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 41. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Yetenek-İlgi-Bilişsel Alan	Eklenmesi uygun Sorular	
	f	%
1. Hangi dersleri daha kolay kavrarısın?	1	4,3
2. Hangi dersleri öğrenmekten zevk alırsın?	1	4,3
3. Derste ve ders dışında dikkatin çabuk dağılır mı?	2	8,7
4. İlgi duyduğun alanda ne gibi çabaların var?	1	4,3
5. Kullanabildiğin müzik aleti var mı?	1	4,3
6. Sevdiğin etkinlikler nelerdir?	1	4,3

Tablo 4. 41'de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu yetenek-ilgi-bilişsel alan için uzmanların ekleme yapılabilecek sorulardan 3. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 42. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Diğer Alan Öğrencilere Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Diğer Alan/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Ne gibi sorumlulukların var?	19	82,6	4	17,4	0	0
2. Zor durumda kalan arkadaşlarına yardım eder misin?	23	100	0	0	0	0

Diğer Alan/Öğrenci	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
3. Başkalarını çok sık eleştirir misin?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
4. Arkadaşlarına yardım eder misin?	21	91,3	2	8,7	0	0
5. Kendi hakkını savunur musun?	22	95,7	0	0	1	4,3
6. Haklı olduğunu düşündüğün başkalarının haklarını savunur musun?	20	87,0	2	8,7	1	4,3
7. Televizyon çok vaktini alır mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
8. TV'de izlediklerin seni çok etkiler mi?	23	100	0	0	0	0
9. Bilgisayar/ İnternet kullanıyor musun?	23	100	0	0	0	0
10. Bilgisayar/ İnternette en çok yaparsın?	23	100	0	0	0	0
11. Sosyal medya üyeliğin var mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
12. Sosyal medyayı yoğun olarak kullanıyor musun?	21	91,3	2	8,7	0	0
13. Sosyal medyada arkadaş ilişkilerinde sorun yaşadın mı?	22	95,7	0	0	1	4,3
14. Sosyal medyada gizliliği önemser misin?	22	95,7	0	0	1	4,3
15. Bilgisayar başından ayrılmak zorunda kalınca neler hissedersin?	22	95,7	1	4,3	0	0
16. İnternetteki bilgilere güvenir misin?	22	95,7	1	4,3	0	0
17. Seni oldukça üzen bir olay yaşadın mı?	18	78,3	3	13,0	2	8,7

Tablo 4. 42’de görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu diğer alan/öğrenci bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 2., 8., 9. ve 10. soru için 23(% 100), 5., 13., 14., 5. ve 16. soru için 22(% 95,7), 4., 7., 11. ve 12. soru için 21(%91,3) 3. ve 6. soru için 20(%87,0) 1. soru için 19(%82,6), 17. soru için 18(%78,3) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 1. soru için 4(%17,4), 17. soru için 3(%13,0), 3., 4., 6., 7., 11. ve 12. soru için 2 (%8,7), 15. ve 16. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 17. soru için 2 (%8,7), 3., 5., 6., 13. ve 14. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir.

Tablo 4. 43. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Diğer Alan Öğretmen ve Veliye Yönelik Sorular İçin Uzman Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Diğer Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
1. Sorumluluklarının bilincinde mi?	23	100	0	0	0	0
2. Büyüklerine karşı saygılı mıdır?	23	100	0	0	0	0
3. Akranlarını ve küçükleri sever mi?	23	100	0	0	0	0
4. Yardımsever ve paylaşımcı mı?	23	100	0	0	0	0
5. Sabırlı mı?	22	95,7	0	0	1	4,3
6. Nezaket kurallarına uyar mı?	22	95,7	1	4,3	0	0
7. Kişisel mahremiyetine önem verir mi?	23	100	0	0	0	0

Diğer Alanı/Öğretmen-Veli	Uygun		Geliştirilmeli		Çıkarılmalı	
	f	%	f	%	f	%
8. Sanal alemde kişisel mahremiyetine ve gizliliğe önem verir mi?	23	100	0	0	0	0
9. Televizyon karakterleri gündemini çok meşgul eder mi?	21	91,3	1	4,3	1	4,3
10. Bilgisayar ve televizyon konusunda istediği olmayınca huzursuzluk çıkarır mı?	22	95,7	0	0	1	4,3
11. Değerleri konusunda başkalarını eleştirir mi?	23	100	0	0	0	0
12. Travmatik bir yaşantısı var mı?	21	91,3	2	8,7	0	0
13. Adaletli davranıp hakkına razı olur mu?	22	95,7	1	4,3	0	0

Tablo 4. 43'te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu diğer alan/öğretmen veli bölümü için uzman görüşlerine ilişkin yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda 1., 2., 3., 4., 7., 8. ve 11. soru için 23(% 100), 5., 6., 10. ve 13 soru için 22(% 95,7), 9. ve 12. soru için 21(%91,3) uzman tarafından “uygun” olarak görüş bildirilmiştir. 12. soru için 2(%8,7), 6., 9. ve 13. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “geliştirilmeli” olarak görüş bildirilmiştir. 5., 9. ve 10. soru için 1(%4,3) uzman tarafından “çıkarılmalı” olarak görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu diğer alan için uzmanların öneride bulunduğu ekleme yapılabilecek sorular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 44. Öğrenci Tanıma Envanteri Ortaokul Formu Diğer Alan İçin Uzmanlar Tarafından Eklenmesi Önerilen Sorular

Diğer Alan	Eklenmesi uygun Sorular	
	f	%
1. Ne olursa olsun doğru söylemeye özen gösterir mi?	1	4,3
2. Farklılıklara saygı duyar mı?	1	4,3
3. Günde kaç saat internete girersin?	2	8,7
4. Bilgisayarda online oyun oynar mısın?	1	4,3
5. Bilgisayar evin hangi odasında?	1	4,3

Tablo 4. 44'te görüldüğü üzere öğrenci tanıma envanteri ortaokul formu diğer alan için uzmanların ekleme yapılabilecek sorulardan 3. soru için 2(% 8,7), diğer sorular için 1(%4,3) uzman tarafından “eklenebilir” olarak görüş bildirilmiştir

BÖLÜM V SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen sonuçlara ve bu sonuçların yorumuna yer verilmiştir.

Geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkökul ve ortaokul formları genel- kimlik bilgileri alanında araştırma bulgularına dayanarak; öğrencilerin tanıtıcı kimlik bilgileri (adı- soyadı, cinsiyeti, doğum tarihi, anne-baba isim bilgileri), okul bilgileri (sınıfı, numarası, özel öğrenci durumu, nakil ve okul öncesi eğitim durumu) aile bilgileri (anne- baba meslek/iletişim/birliktelik bilgileri, kardeş bilgileri) görüşmeye ilişkin (görüşme tarihi, görüşme yapan ve görüşülen kişi,) bilgilere yer verilmiştir. “Görüşme yapılan kişi”, “ebeveyn bilgileri” “özel eğitim öğrencisi” maddeleri uzman görüşleri gereğince geliştirilmiştir.

Kepçeoğlu (2004) kimlikle ilgili tanıtıcı bilgileri; Adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, cinsiyeti, telefonu, ev adresi, v.b. olarak belirtmiştir (Kepçeoğlu, 2004 s.108). Tuzcuoğlu (2007) ise kimlik özelliklerini (adı soyadı, sınıfı, numarası, doğum tarihi, cinsiyeti, uyruğu vb), anne baba durumunu (sağ, öz, ölü, üvey, boşanmış), anne baba yaşı, anne baba eğitim durumu, anne baba mesleği, ailenin gelir durumu, ailenin yapısı (çekirdek aile, geniş aile vb.) olarak tanımlamıştır(Tuzcuoğlu, 2007, s.155).

Geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkökul ve ortaokul formları okul-akademik bilgileri alanında araştırma bulgularına dayanarak; okula karşı bakış açılarını, öğretmenlerle iletişimini, derslerdeki katılım ve başarı durumunu, okul dışı faaliyetlerine ait bilgilere yer verilmiştir. Uzman görüşleri gereğince ortaokul formunda “okulu seviyor musun?”, “okul-sınıf-bahçe güzel ve temiz mi?” öğrenciye sorulacak bölümden, “ders başarısı sınıf seviyesinde mi?” veliye sorulacak sorulardan çıkarılmıştır. İlkokul formunda “üst eğitim kurumları sınavlarına hazırlanıyor musun?”, “bir işte çalışıyor musun?” öğrenciye sorulacak bölümden, “ders başarısı sınıf seviyesinde mi?” veliye sorulacak sorulardan çıkarılmıştır. Her iki forma da uzmanların önerdiği “en çok hangi dersi seviyorsun?”, “evde ders çalışma ortamının uygun mu?” soruları eklenmiştir.

Yıldız (2006), akademik başarı ve ilgi durumu olarak belirttiği alan için “başarılı ve başarısız olduğu dersler, çalışmaktan hoşlandığı ve hoşlanmadığı dersler” açıklamasını

yapmıştır (Yıldız, 2006, s.64). Yeşilyaprak (2006), ise davranışsal özellikler ana başlığı altında bilgi ve beceri düzeyi alt başlığında “okul geçmişi, okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve dengi okul dönemlerinde akademik başarı ve başarısızlıkları, çeşitli konu alanlarında zayıf ve güçlü yönlerini” ele almıştır (Yeşilyaprak, 2006, s.269).

Araştırmada geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkokul ve ortaokul formları ebeveyn - aile bilgileri alanında bulgulara dayanarak; öğrencinin kiminle yaşadığı, aile ilişkilerine, anne-babanın tutum ve davranışlarına, kardeş ilişkilerine, ailede yaşanan olumsuz yaşantılara, öğrencinin ailesine ilişkin algısına ve beklentisine, aile-öğretmen iletişimine ait bilgilere yer verilmiştir. “Aileni seviyor musun?”, “başka ailede büyümek ister miydin?” soruları çıkarılmıştır. “Evde seni üzen/rahatsız eden bir şey/durum var mı?”, “evinizde kimler yaşıyor” soruları eklenmiştir.

Tuzcuoğlu (2007), “ailenin çocuğa sergilediği tutum, ailenin yaşam biçimi (yaşanılan evin durumu, çocuğa ait odanın bulunup bulunmadığı vb.), ailenin oturduğu semt ve özellikleri, ailenin dini, uyruğu, evde konuşulan dil/diller,” hakkında bilgi edinilmesi gerektiğini savunmuştur(Tuzcuoğlu, 2007, s.155).

Geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkokul ve ortaokul formları sağlık-temizlik bilgileri alanında araştırma bulgularına dayanarak; öğrencinin hastalıkları, süregelen hastalığı, kullandığı ilaçlar, fiziksel görünümü, beslenme ve temizlik alışkanlıkları, kaza ve hastane yaşantılarına ait bilgilere yer verilmiştir. “ilaç kullanmayı sever misin?” “hastalanınca ailen seni hemen hastaneye götürür mü?”, ailen seni gereksiz yere hastaneye götürür mü? soruları uzman görüşleri sonucunda çıkarılmıştır. “sürekli kullandığı ilaç var mı?” sorusu her iki form için, “kişisel temizliği tek başına yapar mı?” sorusu ilkokul formuna, “sağlığa zararlı madde kullanır mı?” sorusu ortaokul formuna eklenmiştir.

Kepçeoğlu (2004) fiziksel gelişim ve sağlık durumu başlığı altında “boy, ağırlık, bedensel ve psikolojik sağlık, geçirdiği belirgin hasalıklar, belirgin özür ve engelleri, v.b.” özelliklere değinmiştir (Kepçeoğlu, 2004 s.108).

Öğrenci tanıma envanteri ilkokul ve ortaokul formları kişisel-bireysel bilgileri alanında araştırma bulgularına dayanarak; öğrencinin kendi hakkındaki algısı, korkuları, öfke durumu gibi duygu ve düşünce ve davranış özellikleri, beden imgesine ait bilgilere yer verilmiştir. “fikirlerinde gereksiz diretir mi?” sorusu uzman görüşleri sonucunda

geliştirilmiştir. “mutlu musun?” sorusu yerine “seni neler mutlu eder?” her iki forma eklenmiştir. Ayrıca her iki forma “yerinde olmak istediğin biri var mı?” soru eklenmiş, ortaokul formuna da “kendisine güvenir mi?” sorusu eklenmiştir.

Benlik düzeyi (kendini algılama düzeyi, hangi seviyede gördüğü veya görmek istediği vb.), duygusal yapısı (psikolojik özellikleri, alışkanlıkları, kendine güveni vb.) (Tuzcuoğlu, 2007, s.155). Bireyi tanımanın en önemli basamaklarından biri bireyin kendini nasıl gördüğünü anlamaktır. İnsanlar dış dünya ile kendilerini algılama biçimlerine göre etkileşimde bulunurlar. Bu nedenle onların kendilerini nasıl gördüklerini yani ben kavramlarını tanımak gerekmektedir (Selçuk, 2006, s.60).

Geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkököl ve ortaoköl formları kişilerarası-sosyal bilgileri alanında araştırma bulgularına dayanarak; öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri, arkadaşları ile yaşadığı sorunlar, arkadaş seçimi, oyun becerileri, zorba davranışlar, arkadaş gruplarına ait bilgilere yer verilmiştir. “yeterince arkadaşın var mı?” sorusu uzman görüşü sonucunda “kaç tane yakın arkadaşın var” sorusuna dönüştürülmüştür. “kurallara uyar mısın?” sorusu “oyun kurallarına uyar mısın?” sorusuna dönüştürülmüştür. Ayrıca her iki form için “arkadaşları tarafında dışlanır mısın?” ve “arkadaşlarıyla ne tür oyunlar oynarsın?” sorusu eklenmiştir.

Yeşilyaprak (2006), davranışsal özellikler ana aşığı altında duygusal ve sosyal uyumu alt başlığında “psikolojik gereksinimlerini, uyum örüntüsünü, okul ve okul dışında arkadaş çevresi ve ilişkileri”ni ele almıştır (Yeşilyaprak, 2006, s.269).

Öğrenci tanıma envanteri ilkököl ve ortaoköl formları yetenek-ilgi- bilişsel bilgileri alanında araştırma bulgularına dayanarak; öğrencilerin yetenek alanlarını, ilgilerini, dikkat, öğrenme ve unutma gibi bilişsel özellikleri ile aile ve öğretmenlerinin bu özelliklere ilişkin tutumuna ait bilgilere yer verilmiştir. Bu alana ait uzman görüşleri sonucunda çıkarılacak madde bulunmamaktadır. “ derste ve ders dışında dikkatin çabuk dağılır mı?” sorusu eklenmiştir.

Araştırmada geliştirilen öğrenci tanıma envanteri ilkököl ve ortaoköl formları diğer alanında bulgulara dayanarak; öğrencilerin tanınması gereken özelliklerden altı alanın hiçbirine girmeyen; öğrencilerin sorumluluk, saygı, yardımlaşma ve adalet gibi değerlerini, televizyon ve bilgisayar kullanımını, internet ve sosyal medya kullanımına

ait bilgilere yer verilmiştir. “seni oldukça üzen bir olay yaşadın mı?” sorusu bu alandan çıkarılmıştır.

Diğer alan öğrencilerin değişen dünyasında onları daha iyi tanıma amaçlı güncel bilgileri içermesi sebebiyle önem arz etmektedir.

5.2. Öneriler

Araştırma bulguları çerçevesinde aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

5. 2. 1. Envanter Uygulayıcılarına Yönelik Öneriler

- 1) Öğrenci tanıma envanteri ilkokul ve ortaokul için iki form olduğundan eğitim öğretim seviyesine uygun olan form kullanılmalıdır.
- 2) Öğrenci tanıma envanteri ilkokul formu envanterin tamamı kullanılabileceği gibi, genel- kimlik bilgileri ile sadece ihtiyaç duyulan başka alan şeklinde de kullanılabilir.

5. 2. 2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- 1) Araştırmada öğrencilerin tanınması gereken yönler alanlar halinde belirlenmiştir. Başka araştırmalarda öğrencilerin tanınması gerektiği düşünülen alanları içeren envanterler geliştirilebilir.
- 2) Araştırmada geliştirilen envanter ilkokul ve ortaokul seviyeleri rehberlik servisleri içindir. Başka araştırmalarda anaokulu, lise ve üniversite gibi farklı eğitim-öğretim seviyeleri için de öğrenci tanıma envanterleri geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akkoyun, F. (2005). *Projektif Teknikler*. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Akkök, F. (2006). Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımı. Kuzgun, Y. (Ed.) *İlköğretimde Rehberlik*. (S.257-259) Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Aktepe, V. (2005). Eğitimde Bireyi Tanımanın Önemi. [Elektronik Versiyon]. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 16, 15-24.
- Aydemir, Ö. ve Koroğlu, E. (2009). *Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler*. Ankara. Hyb Basım Yayın.
- Burger, J.M. (2006). *Kişilik* (Çev. İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu) İstanbul. Kaknüs Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket Geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. Sayı:2 Cilt:3 (133-151)
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akkgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F.(2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara, Pegem Akademi Yayınları.
- Doğan, N. (2009). Ölçme Araçlarını Sınıflama Çabaları. Atılgan, H. (Ed.) *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. (S.119-141).Ankara. Anı Yayınları
- Dökmen, Ü. (2005). *Sosyometri ve Psikodrama*. İstanbul. Sistem Yayıncılık.
- Erden, M. ve Altun, S. (2006). *Öğrenme Stilleri*. İstanbul. Morpa Kültür Yayınları
- Freeman, F.S. (1962). *Theory And Practice Of Psychological Testing*, Third Edition. United States Of America. Holt, Rinehart And Winston, Inc.
- Groth-Marnat, G. (2003). *Handbook of Psychological Assessment*. Hoboken, New Jersey. John Wiley & Sons, Inc.
- Karasar, N.(2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kepçeoğlu, M. (2004). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. İstanbul, Alkım Yayınevi.
- Kılıç, M. (2003). Öğrenmenin Doğası. Yeşilyaprak, B. (Ed.), *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. (S.141-166). Ankara. Pegema Yayıncılık.
- Kutlu, M. ve Kaya, A. (2012). Bireyi Tanıma Teknikleri. Kaya, A.(Ed.) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. (S.197-302).Ankara. Anı Yayınları.
- Kuzgun, Y. (2005). Pdr'de Ölçme Araçlarının Kullanımı. Kuzgun, Y. ve Bacanlı, F. (Ed.) *Pdr'de Kullanılan Ölçekler*.(S. 3-.7). Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.

- Kuzgun, Y.(2006). *Meslek Rehberliği ve Danışmanlığa Giriş*. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun Y. ve Eldeleklioğlu, J.(2005). Anne Baba Tutumları Ölçeği. Y. ve Bacanlı, F. (Ed.) *Pdr'de Kullanılan Ölçekler*.(S. 67-82). Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Levent, E. (2008). *Eğitim, Birey ve Değişim*. web site: <http://www.etemlevent.com/makaleler/85-egitim-birey-ve-degisim.html> Adresinden 20 Kasım 2013 Tarihinde Edinilmiştir.
- Meb Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2009). Resmi Gazete. Nisan 2009/2619. www.orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/mevzuat/milli_egitim_bakanligi_rehberlik_ve_psikolojik_hizmetler_yonetmeliği.htm Adresinden 11 Aralık 2013 Tarihinden Edinilmiştir.
- Morgan, C.T. (2004). *Psikolojiye Giriş*. (Çev. Karakaş, S. Ve Ark.). Ankara. Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Morris, C.G. (2002). *Psikolojiyi Anlamak*. Ankara. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Öcal, M. (2004). *Eğitimde Rehberlik*. Bursa. Düşünce Kitapevi.
- Önder, A. (2005). *Okul Çağı Çocuğu İle İletişim "Sorunların İletişimle Çözümü"*. İstanbul. Morpa Kültür Yayınları
- Öner, N. (2008). *Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testlerden Örnekler Bir Başvuru Kaynağı*. İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Özel Eğitim Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2004). *Temel Kabiliyetler Testi 7-11 Yönergesi*. Ankara. Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Özgüven, İ. E. (2005). *Bireyi Tanıma Teknikleri*. Ankara. Pdrem Yayınları
- Özgüven, İ. E. (2007). *Psikolojik Tester*. Ankara, Pdrem Yayınları.
- Salkind, N. J. (2008). *Encyclopedia Of Educational Psychology*. California, United States Of America. Sage Publications,
- Savaşır, I. Ve Şahin, N. (1998). *Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği, (Wisc-R)*. Ankara Milli Eğitim Basımevi.
- Selçuk, Z. (2006). Bireyi Tanıma Teknikleri. Kuzgun , Y. (Ed.) *İlköğretimde Rehberlik*. (S.51-94) Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Selçuk, Z. (2008). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara. Nobel Yayınları.
- Sezer, M. (2012). Öğrencilerin Problem Alanlarının Tespiti Ve Buna Yönelik Çözüm Önerileri. *Turkish International Journal Of Special Education And Guidance & Counseling*. 1-2. (27-36)

- Şeker, H. Ve Gençdoğan, B. (2006). *Psikolojide ve Eğitimde Ölçme Aracı Geliştirme*. Ankara. Nobel Yayın
- Tan, H. (1992). *Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Teori ve Uygulama*. İstanbul. Alkım Yayınevi.
- Tanhan, F. (2012). Öğrenciyi Tanıma Yeterlikleri Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. . [Elektronik Versiyon]. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 14-2.
- Taşdan, M. Ve Yalçın, İ.(2007). Psikolojik Danışma Ve Rehberlik'te Etik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Yıl: 8 Sayı: 14. (99-107)
- Tekindal, S. (2009). *Okullarda Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri*. Ankara. Nobel Yayınları.
- Topçu Kabasakal, Z.(2007). Rehberlik Hizmetleri. Aydın, B. (Ed.) *Rehberlik*.(S.39-81) Ankara. Pegema Yayıncılık.
- Topses, G. (2005). Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Psikolojik Etmenler Ve Sorunlar. Küçükahmet, L. (Ed.) *Sınıf Yönetimi*. (S.11-40). Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Tuzcuoğlu, N. (2007). Bireyi Tanıma Teknikleri. Aydın B. (Ed.) *Rehberlik*.(S. 153-206) Ankara. Pegema Yayıncılık.
- Uğurluel-Şemin, R. (1987). *Stanford- Binet Ölçeğinin İstanbul Çocuklarına Uygulanması*. İstanbul. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Prof. Dr. Nazim Terzioğlu Basım Atölyesi.
- Yalçın, M. (2006). *Eğitimde Gözlem Değerlendirme*. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Yeşilyaprak, B. (2006). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri Gelişimsel Yaklaşım*. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, İ. (2006). Bireyi Tanıma Teknikleri. Can, G.(Ed.) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. (S.144-200).Ankara. Pegema Yayıncılık
- Yıldız, M. (2006). *Sınıf Öğretmenleri İçin Öğrenciyi Tanıma Teknikleri ve Sınıf İçi Rehberlik Etkinlikleri*. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.

EKLER

EK 1: UZMAN KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu çalışma ilkokul ve ortaokul rehberlik servislerinde kullanılmak üzere öğrencileri bütün boyutları ile tanımayı amaçlayan okul psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin kullanımı için öğrenci tanıma envanteri geliştirme çalışmasıdır. Envanter de öğrencilere, ailelere ve öğretmenlere yönelik sorular bulunacaktır. Elinizdeki envanter taslağında boyutlar halinde düzenlenmiş açık uçlu, kapalı uçlu ve likert tipi sorular bulunmaktadır. Her bir sorunun envanterin bütünü içinde değerlendirilmesi ve ilgili boyut içinde uygun olup olmadığının değerlendirilmesi sonucunda asıl form oluşturulacaktır.

Katılımınız ve desteğiniz için teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Halil EKŞİ-
Psk. Dan. Ahmet KAHRAMAN

Yaş: []

Cinsiyet:

Erkek []

Kadın []

Çalıştığı Kurum:

İlkokul []

Ortaokul []

RAM []

Üniversite []

Mesleki Kıdem:

5-10 Yıl []

11-15 Yıl []

16 ve Üstü Yıl []

Eğitim Düzeyi:

Lisans []

Yüksek Lisans []

Doktora ve Üstü []

EK 2: ÖĞRENCİ TANIMA ENVANTERİ UZMAN GÖRÜŞÜ TASLAK FORMU ÖRNEK SORULAR

		Uzman Değerlendirmesi		
		Uygun	Geliştirilmeli	Çıkarılmalı
Öğrencinin				
H	1 Adı-Soyadı:	U []	G []	Ç []
H	2 Sınıfı	U []	G []	Ç []
H	3 Okul numarası	U []	G []	Ç []
H	4 Doğum tarihi/ yaşı/...../.....	U []	G []	Ç []
H	5 Görüşme Tarihi/...../20	U []	G []	Ç []
H	6 Görüşme Yapılan Kişi	U []	G []	Ç []
	Öğrenci []			
	Anne []			
	Baba []			
	Öğretmen []			
H	7 Kısaca Görüşme Sebebi:	U []	G []	Ç []
H	8 Ebeveyn Bilgileri	U []	G []	Ç []

OKUL-AKADEMİK ALAN		E=Evet	K=Kısmen	H=Hayır	Uzman Değerlendirme		
ÖĞRENCİYE SORULACAK SORULAR					Uygun	Geliştirilmeli	Çıkarılmalı
H	1 Okulu seviyor musun?	E	K	H	U []	G []	Ç []
H	2 Okul-sınıf- bahçe güzel mi?	E	K	H	U []	G []	Ç []
H	3 Okul-sınıf- bahçe temiz mi?	E	K	H	U []	G []	Ç []
H	4 Öğretmenlerini/ Öğretmenini seviyor musun?	E	K	H	U []	G []	Ç []
İ	5 Okulda seni üzen bir şey var mı?				U []	G []	Ç []
İ	6 Sınıfta seni üzen bir şey var mı?				U []	G []	Ç []
O	7 Okulda seni rahatsız eden bir durum var mı?				U []	G []	Ç []
O	8 Sınıfta seni rahatsız eden bir durum var mı?				U []	G []	Ç []

EBEVEYN- AİLE ALANI		E=Evet	K=Kısmen	H=Hayır	Uzman Değerlendirme		
ÖĞRENCİYE SORULACAK SORULAR					Uygun	Geliştirilmeli	Çıkarılmalı
H	1 Kiminle Yaşıyorsun?				U []	G []	Ç []
H	2 Aileni seviyor musun?	E	K	H	U []	G []	Ç []
H	3 Başka bir ailede büyümek ister miydin?	E	K	H	U []	G []	Ç []
H	4 Uzun süreli aileden hiç ayrı kaldın mı?	E	H		U []	G []	Ç []
H	5 Kardeşlerinle ilişkileirin nasıl???? (kardeşi varsa)	0	1	2	3	4	5
O	6 Ailende sorunlarını paylaşabileceğin biri var mı?	E	K	H	U []	G []	Ç []

SAĞLIK-TEMİZLİK ALANI

ÖĞRENCİYE SORULACAK SORULAR

H	1	Çabuk hasta olur musun?	E	K	H		U []	G []	Ç []	
H	2	Sürekli (kronik) bir hastalığın var mı? (astım vb.)						U []	G []	Ç []
H	3	Gözlerinle ilgili rahatsızlığın var mı?	E	K	H		U []	G []	Ç []	
H	4	Kulaklarınla ilgili rahatsızlığın var mı?	E	K	H		U []	G []	Ç []	

KİŞİSEL-BİREYSEL ALAN

ÖĞRENCİYE SORULACAK SORULAR

O	1	Kendin hakkında düşündür müstün?	E	K	H	U []	G []	Ç []
H	2	Çabuk öfkelenir misin?	E	K	H	U []	G []	Ç []
H	3	Heyecanını kontrol edebilir misin?	E	K	H	U []	G []	Ç []

KİŞİLERARASI- SOSYAL ALAN

ÖĞRENCİYE SORULACAK SORULAR

H	1	Yeterince arkadaşın var mı?	E	K	H		U []	G []	Ç []
H	2	Çok yakın arkadaşın (dost) var mı?	E	K	H		U []	G []	Ç []
H	3	Sorunlarını- sıkıntılarını arkadaşlarıyla paylaşıyor mısın?	E	K	H		U []	G []	Ç []
H	4	Arkadaşlarının sırlarını tutar mısın?	E		H		U []	G []	Ç []
H	5	Kendini yalnız hisseder misin?	0	1	2	3	4	5	U [] G [] Ç []

YETENEK-İLGİ-BİLİŞSEL ALAN

ÖĞRENCİYE SORULACAK SORULAR

H	1	YETENEK	En yetenekli olduğun alan hangisidir?					U []	G []	Ç []
H	2		Spor alanında yeteneğin var mı?	E	K	H		U []	G []	Ç []
H	3		Sanat alanında yeteneğin var mı?	E	K	H		U []	G []	Ç []
H	4		Müzik ve müzik aletlerinde yeteneğin var mı?	E	K	H		U []	G []	Ç []
H	5		El becerileri (zanaat) alanında yeteneğin var mı?	E	K	H		U []	G []	Ç []
H	6		Mekanik alanda yeteneğin var mı?	E	K	H		U []	G []	Ç []

DİĞER ALANLAR

ÖĞRENCİYE SORULACAK SORULAR

H	1	Değer	Ne gibi sorumlulukların var?		U []	G []	Ç []		
H	2		Zor durumda kalan arkadaşlarına yardım edermisin?	E	K	H	U []	G []	Ç []
H	3		Başkalarını çok sık eleştirir misin?	E	K	H	U []	G []	Ç []
H	4		Arkadaşlarına yardım eder misin?	E	K	H	U []	G []	Ç []

EK 3: ÖĞRENCİ TANIMA ENVANTERİ ASIL FORM ÖRNEK SORULAR

ÖĞRENCİ TANIMA ENVANTERİ 1-4		Ö.T.İ
İLKOKUL FORMU*		1-4
Okul Adı:	Görüşme Tarih : __/__/20__	
Öğrenci	Görüşme Yapılan Kişi	
Adı :	☐ Öğrenci	
Soyadı :	☐ Anne	
Cinsiyet : ☐ Kız ☐ Erkek	☐ Baba	
Sınıf : Okul No:	☐ Öğretmen	
Doğum Tarihi : __/__/__ Yaşı: __	☐ Diğer []	

ÖĞRENCİ TANIMA ENVANTERİ 5-8		Ö.T.İ
ORTAOKUL FORMU*		5-8
Okul Adı:	Görüşme Tarih : __/__/20__	
Öğrenci	Görüşme Yapılan Kişi	
Adı :	☐ Öğrenci	
Soyadı :	☐ Anne	
Cinsiyet : ☐ Kız ☐ Erkek	☐ Baba	
Sınıf : Okul No:	☐ Öğretmen	
Doğum Tarihi : __/__/__ Yaşı: __	☐ Diğer []	

Okul-Akademik Alan

Ö.T.İ
1-4

Öğrenci	
Okulu seviyor musun?	☐ evet ☐ hayır ☐ Biraz
Öğretmenini seviyor musun?	☐ evet ☐ hayır ☐ Biraz
Sınıfta oturduğun yeri seviyor musun?	☐ evet ☐ hayır
Okulda seni üzen bir şey var mı?	☐ evet ☐ hayır

Okul-Akademik Alan

Ö.T.İ
5-8

Öğrenci	
En çok sevdiğin ders nedir?	
En başarılı olduğun ders nedir?	
Zorlandığın ders var mı?	☐ evet ☐ hayır
Okulda seni rahatsız eden bir durum var mı?	☐ evet ☐ hayır